

Vodič o klimatskim i okolišnim rizicima

Nadzorna očekivanja povezana s
upravljanjem rizicima i objavama

BANKENTOEZICHT studeni 2020.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE

BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDIJUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNÍ DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKENAUFSICHT

BANKTILSYN

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHÈRE BANCARĂ

BANKOVÝ DOHĽAD

SUPERVIJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUFSICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Sadržaj

1.	Uvod	3
2.	Opseg i primjena	6
2.1.	Primjena na značajne institucije	6
2.2.	Datum primjene	7
2.3.	Primjena na manje značajne institucije	7
2.4.	Opći bonitetni okvir	7
3.	Klimatski i okolišni rizici	10
3.1.	Definicije pojmove	10
3.2.	Značajke klimatskih i okolišnih rizika	10
3.3.	Opažanja povezana s postojećim stanjem	14
4.	Nadzorna očekivanja povezana s poslovnim modelima i strategijom	16
4.1.	Poslovno okružje	16
4.2.	Poslovna strategija	18
5.	Nadzorna očekivanja povezana s upravljanjem i sklonosti preuzimanju rizika	21
5.1.	Upravljačko tijelo	21
5.2.	Sklonost preuzimanju rizika	23
5.3.	Organizacijska struktura	26
5.4.	Izvješćivanje	28
6.	Nadzorna očekivanja povezana s upravljanjem rizicima	31
6.1.	Okvir upravljanja rizicima	31
6.2.	Upravljanje kreditnim rizikom	35
6.3.	Upravljanje operativnim rizikom	38
6.4.	Upravljanje tržišnim rizikom	40
6.5.	Analiza scenarija i testiranje otpornosti na stres	42
6.6.	Upravljanje likvidnosnim rizikom	43

7. Nadzorna očekivanja povezana s objavama	45
Politike i postupci objave	45
Sadržaj objava o klimatskim i okolišnim rizicima	48
Izvori	50

1. Uvod

Od kada su 2015. doneseni Pariški sporazum o klimatskim promjenama¹ i Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine, države ostvaruju napredak u prelasku na niskougljična i kružnija gospodarstva na globalnoj razini. Na europskoj razini [europskim zelenim planom](#) definiran je cilj pretvaranja Europe u prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. Očekuje se da će finansijski sektor odigrati ključnu ulogu u tom smislu u skladu s [akcijskim planom Europske komisije o financiranju održivog rasta](#).

Prelazak na niskougljično i kružnije gospodarstvo podrazumijeva i rizike i prilike za gospodarstvo i finansijske institucije,² dok materijalna šteta koju uzrokuju klimatske promjene i degradacija okoliša mogu imati znatan utjecaj na realno gospodarstvo i finansijski sustav. Već drugu godinu zaredom Europska središnja banka (ESB) uvrstila je u [kartu rizika jedinstvenog nadzornog mehanizma \(SSM\)](#) klimatske rizike kao ključne pokretače rizika za bankovni sustav europodručja. ESB smatra da u razmatranju klimatskih i okolišnih rizika institucije trebaju zauzeti strateški i sveobuhvatan pristup koji je usmjeren prema budućnosti.

ESB ponovo prati kretanja za koja je vjerojatno da će utjecati na institucije u europodručju. Cilj je [akcijskog plana Europske komisije o financiranju održivog rasta](#) preusmjeravanje finansijskih tokova prema održivim ulaganjima, uspostavljanje održivosti u upravljanju rizicima te jačanje transparentnosti i dugoročnosti. Što se tiče bankarskog sektora, Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) dobilo je nekoliko mandata da procijeni kako se okolišni, socijalni i upravljački rizici (ESG rizici) mogu uključiti u tri stupa bonitetnog nadzora. Na temelju toga EBA je objavila [Akcijski plan za održivo financiranje](#) i [dokument za raspravu](#) o integraciji ESG rizika u regulatorni i nadzorni okvir.

U ovom vodiču ESB izlaže svoje poimanje sigurnog i razboritog upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima u postojećem bonitetnom okviru. U njemu se opisuje kako ESB očekuje od institucija da uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike – kao pokretače postojećih kategorija rizika – pri definiranju i provođenju svojih poslovnih strategija i okvira upravljanja institucijom i upravljanja rizicima. U vodiču se nadalje objašnjava kako ESB očekuje od institucija veću transparentnost kroz bolju objavu informacija o klimatskim i okolišnim pitanjima.

Ovaj vodič ne obvezuje institucije, već služi kao temelj za nadzorni dijalog. U sklopu nadzornog dijaloga ESB će raspraviti s institucijama očekivanja ESB-a navedena u ovom vodiču koja se odnose na moguća odstupanja u praksi institucija. ESB će nastaviti razvijati svoj nadzorni pristup upravljanju klimatskim i okolišnim rizicima te

¹ Nakon Globalne procjene Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES), očekuje se sklapanje daljnjih međunarodnih ugovora u sklopu UN-ove Konvencije o biološkoj raznolikosti radi promicanja održive uporabe ekosustava i smanjivanja uzroka gubitka bioraznolikosti.

² Vidi, na primjer, [ESB-ov Pregled finansijske stabilnosti, svibanj 2019](#).

objavljivanju informacija o njima, uzimajući u obzir regulatorna kretanja kao i novu praksu u finansijskom sektoru i u nadzoru.

Okvir 1.

Pregled nadzornih očekivanja ESB-a

1. Od institucija se očekuje da razumiju kratkoročni, srednjoročni i dugoročni utjecaj klimatskih i okolišnih rizika na poslovno okružje u kojem djeluju kako bi mogle donositi utemeljene strateške i poslovne odluke.
2. Od institucija se očekuje da u utvrđivanju i provedbi svoje poslovne strategije uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike koji utječu na njihovo poslovno okružje u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.
3. Od upravljačkog tijela očekuje se da pri izradi ukupne poslovne strategije, poslovnih ciljeva i okvira upravljanja rizicima institucije uzme u obzir klimatske i okolišne rizike i da učinkovito nadzire klimatske i okolišne rizike.
4. Od institucija se očekuje da jasno uključe klimatske i okolišne rizike u svoj okvir za sklonost preuzimanju rizika.
5. Od institucija se očekuje da odrede tko je unutar organizacijske strukture odgovoran za upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima u skladu s modelom koji se temelji na tri linije obrane.
6. Od institucija se očekuje da za potrebe internog izvješćivanja podnose izvješća s agregiranim podacima o rizicima koji odražavaju izloženosti institucija klimatskim i okolišnim rizicima kako bi upravljačkom tijelu i relevantnim pododborima omogućile donošenje utemeljenih odluka.
7. Od institucija se očekuje da uključe klimatske i okolišne rizike kao pokretače postojećih kategorija rizika u svoje postojeće okvire upravljanja rizicima radi upravljanja njima te njihova praćenja i smanjivanja tijekom dovoljno dugoročnog razdoblja te da redovito provjeravaju svoja rješenja. Od institucija se očekuje da utvrde i kvantificiraju te rizike u sklopu cjelokupnog procesa osiguravanja adekvatnosti kapitala.
8. Od institucija se očekuje da pri upravljanju kreditnim rizikom uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike u svim fazama postupka odobravanja kredita te da prate rizike u svojim portfeljima.
9. Od institucija se očekuje da uzmu u obzir negativan utjecaj koji bi klimatski i okolišni događaji mogli imati na kontinuitet poslovanja i mjeru u kojoj bi priroda njihovih aktivnosti mogla povećati reputacijski rizik i/ili rizik odgovornosti.
10. Od institucija se očekuje da kontinuirano prate učinak klimatskih i okolišnih čimbenika na njihove trenutačne pozicije tržišnog rizika i buduća ulaganja i da razvijaju testove otpornosti na stres koji uključuju klimatske i okolišne rizike.
11. Od institucija sa značajnim klimatskim i okolišnim rizicima očekuje se da ocjenjuju primjerenost svog testiranja otpornosti na stres radi uključivanja tih rizika u osnovne i nepovoljne scenarije.

12. Od institucija se očekuje da procijene mogu li im značajni klimatski i okolišni rizici uzrokovati neto gotovinske odljeve ili iscrpiti zaštitne slojeve likvidnosti te, ako mogu, da uključe navedene čimbenike u upravljanje likvidnosnim rizikom i određivanje zaštitnog sloja likvidnosti.
 13. Od institucija se očekuje da u svrhu svojih regulatornih objava objavljaju smislene informacije i ključna mjerila klimatskih i okolišnih rizika koje su odredile kao značajne, poštujući [Smjernice za izvješćivanje o nefinansijskim informacijama Europske komisije: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom](#).
-

2. Opseg i primjena

2.1. Primjena na značajne institucije

Očekivanja navedena u ovom vodiču upotrebljavat će se u nadzornom dijalogu između ESB-a i značajnih institucija pod izravnim nadzorom ESB-a. Ovaj vodič zajednički su sastavili ESB i nacionalna nadležna tijela kako bi osigurali veću transparentnost u pogledu ESB-ovih očekivanja što se tiče dobrog, učinkovitog i cijelovitog upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima te objave informacija o njima u sklopu postojećeg bonitetnog okvira.³ Njime se također želi povećati svijest institucija o klimatskim i okolišnim rizicima i njihova pripremljenost za upravljanje tim rizicima.

Ovaj vodič ne zamjenjuje niti ne stavlja važeće zakone izvan snage. Treba ga tumačiti zajedno s ostalim vodičima ESB-a, a posebno s ESB-ovim Vodičem o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ESB-ov Vodič o ICAAP-u).⁴ Nadzorna očekivanja odnose se na specifične odredbe direktive o kapitalnim zahtjevima (CRD)⁵ i uredbe o kapitalnim zahtjevima (CRR)⁶. Stoga su razina i opseg konsolidacije na koje se nadzorna očekivanja odnose u skladu s razinom i opsegom definiranim relevantnom odredbom.

Od značajnih institucija očekuje se da se koriste ovim vodičem, vodeći računa o značajnosti svoje izloženosti klimatskim i okolišnim rizicima. Za potrebe ovog vodiča, značajnost se tumači u skladu s važećim odredbama CRD-a i CRR-a.⁷ Valja napomenuti da je procjena značajnosti procjena koja je specifična za određenu instituciju te da uzima u obzir specifičnosti poslovnog modela, poslovnog okružja i profila rizičnosti te institucije. Ovisno o poslovnom modelu, poslovnom okružju i profilu rizičnosti, institucija, bez obzira na veličinu, može biti koncentrirana na jednom tržištu, u jednom sektoru ili na jednom geografskom području koje je izloženo značajnim fizičkim i prijelaznim rizicima, što znači da bi mogla biti iznimno ranjiva na utjecaje klimatskih promjena i degradaciju okoliša.⁸ Uz ovaj vodič i relevantno pravo Unije i nacionalno pravo, institucije se potiču da pravilno uzimaju u obzir ostale relevantne publikacije, poput onih koje izdaju Europska komisija (EU COM), EBA, Mreža za ekologizaciju finansijskog sustava (NGFS), Bazelski odbor za nadzor banaka (BCBS), Odbor za finansijsku stabilnost, Radna skupina za objavljivanje finansijskih

³ To u stvari znači da se ovim vodičem ne nameću dodatni revizijski zahtjevi.

⁴ Vidi *Vodič o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)*, ESB, 2018. Postojeći vodič pobliže određuje način na koji se očekuje da se osobitosti klimatskih i okolišnih rizika uzimaju u obzir u upravljanju rizicima za kapital.

⁵ Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.)

⁶ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1.)

⁷ Vidi također poglavlja 6. i 7. ovog vodiča.

⁸ Vidi *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, NGFS, svibanj 2020.

informacija povezanih s klimatskim promjenama (TCFD), Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i nacionalna nadležna tijela.⁹

Treba napomenuti da primjeri postojeće prakse prikazani u okvirima u ovom vodiču služe samo kao ilustracija i nisu nužno primjenjivi drugdje niti nužno ispunjavaju sva nadzorna očekivanja.

2.2. Datum primjene

Ovaj se vodič primjenjuje od datuma njegove objave. Od značajnih institucija se očekuje da ocijene u kojoj su mjeri njihova postojeća upravljačka praksa i praksa objave povezane s klimatskim i okolišnim rizicima dobre, učinkovite i cjelovite u odnosu na očekivanja navedena u ovom vodiču. Od značajnih institucija očekuje se da, ako je to potrebno, odmah počnu s jačanjem prakse.

U sklopu nadzornog dijaloga, od početka 2021., zajednički nadzorni timovi tražit će od značajnih institucija da obavještavaju ESB o svakom odstupanju njihove prakse od nadzornih očekivanja opisanih u ovom vodiču i da obavještavaju ESB o mehanizmima koji imaju za cilj postupno ispunjavanje tih očekivanja. ESB uzima u obzir da su upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima i objave povezane s tim rizicima kao i metodologije i alati koji se rabe u rješavanju tih rizika trenutačno u fazi razvoja i da će s vremenom napredovati.

2.3. Primjena na manje značajne institucije

Ovaj vodič zajednički su izradili ESB i nacionalna nadležna tijela i njime se želi osigurati dosljedna primjena visokih nadzornih standarda u cijelom europodručju. Stoga se nacionalnim nadležnim tijelima preporučuje da primjenjuju očekivanja navedena u ovom vodiču u nadzoru manje značajnih institucija sukladno vrsti, opsegu i složenosti aktivnosti pojedine institucije. ESB uzima u obzir da su određena nacionalna nadležna tijela izdala, ili su u postupku izdavanja, smjernica o klimatskim i okolišnim rizicima. Manje značajne institucije pozivaju se da uzmu u obzir te smjernice kao i ostale relevantne publikacije koje su izdala njihova nacionalna nadležna tijela.

2.4. Opći bonitetni okvir

Ovaj vodič opisuje ESB-ovo shvaćanje dobrog, učinkovitog i cjelovitog upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima te objava povezanih s tim rizicima u sklopu postojećeg bonitetnog okvira. U tom smislu posebno su relevantni sljedeći članci CRD-a i CRR-a:

⁹ Vidi, na primjer, *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks*, BaFin, 2019., *Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management*, dokument o najboljoj praksi, DNB, 2020. i *Guide for Handling Sustainability Risks*, dokument za savjetovanje, FMA, 2020.

- U skladu s člankom 73. CRD-a, institucije moraju imati uspostavljene dobre, učinkovite i cjelovite strategije i procese za kontinuiranu procjenu i održavanje iznosa, vrsta i raspodjele internoga kapitala koje smatraju adekvatnim za pokrivanje vrste i razine rizika kojima su izložene ili kojima bi mogle biti izložene.
- U skladu s člankom 74. stavkom 1. CRD-a, institucije moraju imati robusne sustave upravljanja, koji uključuju jasnu organizacijsku strukturu s dobro definiranim, transparentnim i dosljednim linijama odgovornosti, učinkovitim procesima za utvrđivanje, upravljanje i praćenje rizika i izješćivanje o rizicima kojima jesu ili bi mogle biti izložene, odgovarajuće mehanizme unutarnje kontrole, uključujući dobre administrativne i računovodstvene postupke te politiku i praksu primitaka, koje su dosljedne i promiču dobro i učinkovito upravljanje rizicima.
- U skladu s člankom 74. stavkom 2. CRD-a, sustavi, procesi i mehanizmi iz stavka 1. moraju biti cjeloviti i razmjerni vrsti, opsegu i složenosti rizika svojstvenih poslovnom modelu i djelatnostima institucije. Tehnički kriteriji utvrđeni u člancima od 76. do 95. uzimaju se u obzir.
- U skladu s člankom 76. stavkom 1. CRD-a, institucije osiguravaju da upravljačko tijelo odobrava i redovito preispituje strategije i politike za preuzimanje, upravljanje, praćenje i smanjenje rizika kojima je institucija izložena ili bi mogla biti izložena, uključujući i rizike povezane s makroekonomskim okružjem u kojem institucija posluje s obzirom na stanje poslovnog ciklusa.
- Člankom 79. CRD-a definiraju se specifični zakonodavni zahtjevi za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane koje su nadležna tijela dužna osigurati za kreditne institucije.
- U skladu s člankom 83. stavkom 1. CRD-a, nadležna tijela dužna su osigurati provedbu politika i procesa za utvrđivanje i mjerjenje svih značajnih izvora i učinaka tržišnih rizika i upravljanje njima.
- U skladu s člankom 85. CRD-a, nadležna tijela dužna su osigurati da institucije provode politike i procese za vrednovanje izloženosti operativnom riziku i upravljanje njome, [...] i da su izrađeni planovi postupanja u kriznim situacijama i planovi kontinuiteta poslovanja koji instituciji osiguravaju mogućnost neprekinutog poslovanja i ograničavanje gubitaka u slučaju ozbiljnog poremećaja poslovanja.
- U skladu s člankom 91. CRD-a, [...] članovi upravljačkog tijela moraju posjedovati dostatno znanje, vještine i iskustvo za obavljanje svojih dužnosti [...].
- U skladu s člankom 431. stavkom 3. CRR-a, institucije su dužne donijeti formalnu politiku za usklađivanje sa zahtjevima za objavu određenima u dijelu osmom [CRR-a], te imati politike za procjenu prikladnosti objavljenih informacija, uključujući provjeru njihove valjanosti i učestalost objavljivanja. Institucije su također dužne imati politike za procjenu prikazuju li njihove objavljene informacije sudionicima na tržištu cjelovit profil rizičnosti.

- U skladu s člankom 432. stavkom 1. CRR-a, institucije mogu izostaviti objavu jedne ili više informacija iz glave II., ako se informacije iz tih objava ne smatraju materijalno značajnima, osim u vezi s objavom iz članka 435. stavka 2. točke (c), članka 437. i članka 450. Informacije se smatraju materijalno značajnima ako bi njihovo izostavljanje ili pogrešno navođenje moglo promijeniti ili utjecati na procjenu ili odluku osobe koja se oslanja na navedene informacije pri donošenju poslovnih odluka.

EBA je donijela nekoliko smjernica kojima pobliže određuje prethodno navedene članke. U slučajevima kada se ovaj vodič poziva na te smjernice, takvo pozivanje treba tumačiti zajedno s relevantnim člancima CRD-a/CRR-a na koje se ono odnosi. Posebno relevantne smjernice EBA-e su:

- Smjernice Odbora europskih nadzornih tijela za bankarstvo (CEBS) o raspodjeli likvidnosnih troškova i koristi, 27. listopada 2010.
- EBA-ine Smjernice o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11)
- Zajedničke ESMA-ine i EBA-ine Smjernice za procjenu primjerenosti članova upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija na temelju Direktive 2013/36/EU i Direktive 2014/65/EU (EBA/GL/2017/12)
- EBA-ine Revidirane Smjernice o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) i nadzorno testiranje otpornosti na stres (EBA/GL/2018/03)
- EBA-ine Smjernice za testiranje otpornosti institucija na stres (EBA/GL/2018/04)
- EBA-ine Smjernice o dobrom politikama primitaka na temelju članka 74. stavka 3. i članka 75. stavka 2. Direktive 2013/36/EU i objavama na temelju članka 450. Uredbe (EU) br. 575/2013 (EBA/GL/2015/22)
- EBA-ine Smjernice o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013 (EBA/GL/2014/14)
- EBA-ine Smjernice za eksternalizaciju (EBA/GL/2019/02)
- EBA-ine Smjernice o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

3. Klimatski i okolišni rizici

3.1. Definicije pojmova

Klimatske promjene i degradacija okoliša izvori su strukturnih promjena koje utječu na gospodarsku aktivnost te time i na finansijski sustav. Općenito se uzima da klimatski i okolišni rizici obuhvaćaju dva glavna pokretača rizika:

- **Fizički rizik** odnosi se na finansijski utjecaj klimatskih promjena, uključujući češće ekstremne vremenske događaje i postupne promjene klime, kao i degradacije okoliša, poput zagađenja zraka, vode i tla, vodnog stresa, gubitka bioraznolikosti i deforestacije.¹⁰ Fizički rizik stoga se svrstava u kategoriju „akutnog“ kada proizlazi iz ekstremnih događaja, poput suša, poplava i nevremena, te u kategoriju „kroničnog“ kada proizlazi iz progresivnih pomaka, poput porasta temperature i razine mora, vodnog stresa, gubitka bioraznolikosti, prenamjene zemljišta, uništavanja staništa i pomanjkanja resursa.¹¹ Izravno to može dovesti do, na primjer, imovinske štete ili smanjene produktivnosti, a neizravno do događaja poput prekida u lancima opskrbe.
- **Prijelazni rizik** odnosi se na finansijski gubitak institucije koji može proizlaziti, izravno ili neizravno, iz procesa usklađenja prema niskougljičnom i okolišno održivijem gospodarstvu. Do tog rizika može doći uslijed, primjerice, relativno naglog donošenja klimatskih i okolišnih politika, tehnološkog napretka ili promjena u raspoloženju i preferencijama na tržištu.

3.2. Značajke klimatskih i okolišnih rizika

Pokretači fizičkog i prijelaznog rizika utječu na gospodarske aktivnosti, što pak utječe na finansijski sustav. Taj utjecaj može biti izravan kada se ogledava u nižoj profitabilnosti trgovačkog društva ili smanjenju vrijednosti imovine ili neizravan kada se ogledava u makrofinancijskim promjenama.¹²

U srednjoročnom i dugoročnom razdoblju ti rizici utječu i na otpornost poslovnog modela institucije, i to uglavnom institucija čiji se poslovni modeli oslanjaju na sektore i tržišta koji su posebno ranjivi na klimatske i okolišne rizike. Fizički i prijelazni rizici mogu dovesti i do dalnjih gubitaka koji proizlaze izravno ili neizravno iz pravnih

¹⁰ Vidi *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, NGFS, svibanj 2020.

¹¹ Vidi *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector*, izvješće, DNB, 2019., *Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector*, izvješće, DNB, lipanj 2020. i *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, NGFS, svibanj 2020.

¹² Iako klimatske promjene i degradacija okoliša mogu dovesti do mikrobonitetnih i makrobonitetnih rizika, treba napomenuti da je ESB pripremio ovaj vodič u sklopu svoje zadaće u skladu s relevantnim propisima SSM-a te je stoga on ograničen na mikrobonitetni rizik.

potraživanja (što se općenito izražava pojmom „rizika odgovornosti”¹³) i reputacijskog gubitka uslijed slike koju dobivaju javnost i druge ugovorne strane i/ili investitori institucije o povezanosti institucije s nepovoljnim utjecajima na okoliš („reputacijski rizik”).

Stoga su fizički i prijelazni rizici pokretači postojećih rizika, posebice kreditnog, operativnog, tržišnog i likvidnosnog rizika, kao i rizika koji nisu obuhvaćeni prvim stupom poput migracijskog rizika, rizika kreditne marže u knjizi banke, rizika promjene cijena nekretnina i strateškog rizika (vidi Tablicu 1.). Klimatski i okolišni rizici mogu istodobno biti pokretači nekoliko različitih kategorija rizika i potkategorija postojećih kategorija rizika.

Veličina i rasprostranjenost fizičkih i prijelaznih rizika ovise o obuhvatu i vremenu poduzimanja mjera za smanjenje rizika i o tome odvija li se prelazak uredno ili ne. Potencijalni gubici koji proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika posebno ovise o donošenju budućih klimatskih i okolišnih politika, tehnološkom razvoju i promjenama u preferencijama klijenata i raspoloženju na tržištu. No, bez obzira na to, vjerojatno je da će doći do materijalizacije određene kombinacije fizičkih i prijelaznih rizika u bilancama institucija iz europodručja i u ekonomskoj vrijednosti njihovih izloženosti.¹⁴ Postojeće procjene nepovoljnih dugoročnih makroekonomskih učinaka koji proizlaze iz klimatskih promjena upućuju na znatne i dugotrajne gubitke u bogatstvu. Do njih može doći uslijed usporavanja investicija i nižeg faktora produktivnosti u mnogim gospodarskim sektorima kao i smanjenog potencijalnog rasta BDP-a.¹⁵

¹³ Uz pravna potraživanja od institucija (rizik odgovornosti – vidi Očekivanje 9. o upravljanju operativnim rizikom), i druge ugovorne strane institucija mogu biti izložene pravnim rizicima koji proizlaze iz okolišnih ili klimatskih čimbenika koji pak mogu povećati kreditni rizik institucije (vidi Očekivanje 8. o upravljanju kreditnim rizikom).

¹⁴ Vidi *A call for action: Climate change as a source of financial risk*, izvješće, NGFS, 2019. i *Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk*, izvješće, ESRB, 2016.

¹⁵ Vidi *Technical supplement to the First NGFS comprehensive report*, NGFS, 2019. i *Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis*, članak MMF-a, 2019.

Tablica 1.

Primjeri pokretača klimatskih i okolišnih rizika

Pogodeni rizici	Fizički		Prijelazni	
	Klimatski	Okolišni	Klimatski	Okolišni
	<ul style="list-style-type: none"> • ekstremni vremenski događaji • kronični vremenski uzorci 	<ul style="list-style-type: none"> • vodni stres • pomanjkanje resursa • gubitak bioraznolikosti • zagađenje • ostalo 	<ul style="list-style-type: none"> • politika i propisi • tehnologija • raspoloženje na tržištu 	<ul style="list-style-type: none"> • politika i propisi • tehnologija • raspoloženje na tržištu
kreditni		Na vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza (PD) i gubitka zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (LGD) za izloženosti u sektorima ili na geografskim područjima koji su ranjivi na fizički rizik mogu utjecati, na primjer, niže progjene vrijednosti kolateralu u portfeljima nekretnina zbog povećanog rizika od poplava.		Standardi energetske učinkovitosti mogu dovesti do znatnih troškova prilagodbe i niže profitabilnosti trgovackog društva, što može dovesti do višeg PD-a i nižih vrijednosti kolateralu.
tržišni		Ekstremni fizički događaji mogu dovesti do pomaka u tržišnim očekivanjima i imati za posljedicu iznenadnu promjenu cijena, veću kolebljivost i gubitke u vrijednosti imovine na pojedinim tržištima.		Pokretači prijelaznog rizika mogu dovesti do iznenadne promjene cijena vrijednosnih papira i izvedenih finansijskih instrumenata, kao na primjer u slučaju proizvoda povezanih sa sektorima u kojima dolazi do neiskoristivosti imovine.
operativni		Može doći do prekida u poslovanju banke uslijed fizičke štete na imovini banke, njezinim podružnicama i podatkovnim centrima kao rezultat ekstremnih vremenskih događaja.		Promjene u raspoloženju potrošača u vezi s klimatskim pitanjima mogu dovesti do reputacijskog rizika i rizika odgovornosti za banku uslijed skandala povezanih s financiranjem aktivnosti koje su kontroverzne zbog utjecaja na okoliš.
ostale vrste rizika (likvidnosni rizik i rizik poslovog modela)		Likvidnosni rizik može biti pogoden kada klijenti povlače sredstva sa svojih računa kako bi financirali popravak štete.		Pokretači prijelaznog rizika mogu utjecati na održivost pojedinih poslovnih linija i dovesti do strateških rizika za određene poslovne modele ako se ne provedu potrebne prilagodbe ili diversifikacije. Iznenadna promjena cijena vrijednosnih papira, zbg, primjerice, neiskoristivosti imovine, može smanjiti vrijednost visokokvalitetne likvidne imovine banke te time utjecati na zaštitne slojeve likvidnosti.

Izvor: ESB

Ubrzano se radi na izradi metodologije za procjenu veličine klimatskih rizika za finansijski sustav općenito i posebno za institucije. Dostupne procjene upućuju na to da je vjerojatno da su i fizički¹⁶ i prijelazni¹⁷ rizici značajni. Iako se većina studija prvenstveno bavi klimatskim rizicima, poput pada vrijednosti imovine u ugljično intenzivnim sektorima, i drugi okolišni čimbenici povezani s gubitkom usluga ekosustava, poput vodnog stresa, gubitka bioraznolikosti i pomanjkanja resursa pokretači su finansijskog rizika.^{18 19} Postoje i dokazi o međusobnoj povezanosti

¹⁶ Otpriklje jedna petina procijenjenih vlasničkih i kreditnih izloženosti nizozemskih finansijskih institucija odnosi se na područja s iznimnim vodnim stresom. Vidi *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector*, izvješće, DNB, 2019. Otpriklje 8,8 % hipotekarnih izloženosti nalazi se u poplavama ugroženim zonama u drugoj jurisdikciji. Vidi *Transition in thinking: The impact of climate change on the UK banking sector*, izvješće tijela za bonitetnu regulaciju, Bank of England, 2018.

¹⁷ Na primjer, ESRB (2016.) utvrđuje da izloženost europskih finansijskih institucija (uključujući banke, mirovinske fondove i osiguravatelje) prema poduzećima za proizvodnju fosilnih goriva premašuje 1 bil. EUR i procjenjuje potencijalne gubitke na iznos od između 350 mlrd. EUR i 400 mlrd. EUR, čak i u scenariju urednog prelaska. Gubici zbog neiskoristivosti imovine mogli bi u scenariju zakašnjele akcije politike (IRENA, 2017.) u EU-28 iznositi 6 bil. EUR. Analizirajući uzorak od 720 mlrd. EUR, ESB je utvrdio da 15 % izloženosti čine izloženosti prema ugljično najintenzivnijim poduzećima (ESB, 2019.). Francuska bonitetna agencija ACPR (2019.) utvrdila je da izloženosti najvećih francuskih bankovnih grupa prema ugljično najintenzivnijim sektorima čine 12,7 % ukupnih izloženosti. Testiranje otpornosti na prijelazni rizik u Nizozemskoj pokazalo je da bi stopa redovnog osnovnog kapitala bankarskog sektora mogla pasti za više od 4 % u nepovoljnem ali vjerojatnom scenariju prelaska (DNB, 2018.).

¹⁸ Vidi, na primjer, *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services*, IPBES, 2019.

klimatskih promjena i okolišnih rizika, što zajedno dovodi do učinaka koji mogu imati još veći utjecaj.²⁰

Klimatski i okolišni rizici imaju posebne značajke kojima supervizori i institucije trebaju posvetiti posebnu pozornost. Te značajke uključuju njihov dalekosežni utjecaj u pogledu širine i veličine, neizvjesnost i dugoročnije trajanje te ovisnost o kratkoročnom djelovanju.²¹

Klimatske promjene imaju dalekosežan utjecaj u pogledu poslovnih aktivnosti i geografskih područja koji su pogođeni. Sektori koji će vjerojatnije biti fizički pogođeni su, između ostalog, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, ljudsko zdravlje, energetika, rудarstvo, transport i infrastruktura te turizam. Sektori koji će vjerojatno biti pogođeni prelaskom na niskougljično gospodarstvo uključuju energetiku, transport, proizvodnju, građevinarstvo i poljoprivredu.²² Tako se imovini koja je izravno ili neizravno povezana s vađenjem, obradom, izgaranjem ili uporabom fosilnih goriva, ili koja nije energetska dovoljno učinkovita, može iznenadno i znatno smanjiti vrijednost ili ona čak može postati neiskoristiva imovina.²³ Geografski gledano, vjerojatno je da će se utjecaj klimatskih promjena znatno razlikovati među različitim dijelovima svijeta. Tako Europska agencija za okoliš ocjenjuje da će u južnoj Europi najskuplji učinci nastati zbog povećane potražnje za energentima i toplinskih valova, u zapadnoj Europi zbog poplavljivanja priobalnih područja i toplinskih valova, u sjevernoj Europi zbog poplavljivanja priobalnih područja i rječnih poplava, a u istočnoj Europi zbog rječnih poplava.²⁴ Taj se utjecaj može znatno razlikovati među različitim sektorima i geografskim područjima. Očekuje se da će se za institucije iz europodručja klimatski i okolišni rizici ostvariti prvenstveno u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.²⁵ Budući da su horizont planiranja i prosječno trajanje kredita za institucije obično kraći od vremenskog horizonta u kojem bi uglavnom došlo do učinka klimatskih promjena i degradacije okoliša,²⁶ važno je da institucije u svom pristupu tom pitanju budu usmjerene prema budućnosti i da uzimaju u obzir duži horizont od onog koji je uobičajen. Takav pristup koji uzima u obzir buduća kretanja omogućuje institucijama pravodoban odgovor u slučaju da dođe do bržeg prelaska na niskougljično gospodarstvo i brže materijalizacije prijelaznih rizika od očekivane.

¹⁹ Vidi *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector*, izvješće, DNB, 2019.

²⁰ Vidi *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, NGFS, svibanj 2020.

²¹ Vidi *A call for action: Climate change as a source of financial risk*, izvješće, NGFS, 2019.

²² Vidi, na primjer, *In-depth analysis in support of the Commission communication COM (2018) 773*, izvješće, Europska komisija, 2018.

²³ Vidi *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, NGFS, svibanj 2020.

²⁴ Vidi *Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report*, EEA, 2012.

²⁵ Vidi kartu rizika SSM-a za 2020., ESB, 2019.

²⁶ Vidi EBA-ino izvješće o neopravdanom kratkoročnom pritisku finansijskog sektora na trgovačka društva, EBA, 2019., *Waterproof? An exploration of climate-related risks for the Dutch financial sector*, DNB, 2017. i *Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks*, ACPR, 2019. Ta izvješća pokazuju da unatoč ograničenom prosječnom trajanju kredita, institucije odobravaju i kredite koji se obično obnavljaju ili produžuju nakon isteka izvornog trajanja, čime su takvi krediti posebno osjetljivi na dugoročne rizike poput klimatskih i okolišnih rizika.

3.3. Opažanja povezana s postojećim stanjem

ESB je proveo određeni broj procjena da bi utvrdio kako institucije iz europodručja pristupaju pitanju klimatskih i okolišnih rizika, i to uglavnom na temelju ciljanih anketa provedenih na uzorcima institucija iz europodručja²⁷, procjena javnih objava institucija iz europodručja kao i na temelju analiza uzorka izvješća o ICAAP-u. Prikupljene informacije korištene su u izradi ovog vodiča.

Iako pristup klimatskim i okolišnim rizicima ovisi o veličini, poslovnom modelu, složenosti i geografskom položaju institucija, provedene procjene pokazuju da institucije uglavnom pristupaju tom pitanju s gledišta društvene odgovornosti trgovačkog društva te im stoga tek predstoji izrada cijelovitog pristupa upravljanju rizicima.

Prema anketi koju su zajednički proveli ESB i EBA, institucije su uglavnom svjesne značaja fizičkih i prijelaznih rizika i rastuće potrebe za procjenom i uključivanjem klimatskih i okolišnih rizika u svoje postupke upravljanja rizicima. Unatoč činjenici da većina institucija ima uspostavljenu jednu ili više politika održivosti²⁸, većina ih nema na raspolaganju alate za procjenu utjecaja klimatskih i okolišnih rizika na svoje bilance. Tako je samo mali broj institucija u potpunosti uključio klimatske i okolišne rizike u svoje okvire upravljanja rizicima, primjerice u vidu pristupa mjerjenju rizika, definiranjem svoje sklonosti preuzimanju rizika, provođenjem testiranja otpornosti na stres i analiza scenarija i/ili procjenjivanjem utjecaja na svoju adekvatnost kapitala. ESB primjećuje sve veću uključenost institucija u zajedničke inicijative za razvoj primjerenih metodologija i dobivanje potrebnih podataka.

Procjena na uzorku ICAAP paketa značajnih institucija pokazuje da je praksa raznolika. Mnogo institucija uzima u obzir klimatske rizike u svojim postupcima za utvrđivanje rizika i/ili imaju politike za isključivanje pojedinih sektora iz kreditiranja/ulaganja na temelju okolišnih kriterija. Međutim, taksonomije klimatskih rizika različite su. Kada ih se uopće uzima u obzir, klimatski rizici obično su uključeni u postojeće kategorije rizika, poput kreditnog rizika, poslovnog/strateškog rizika ili operativnog/reputacijskog rizika. Međutim, u smislu njihove detaljnosti i razrađenosti, pristupi procjeni značaja tih rizika ograničeni su. Pojedine institucije počinju određivati ograničenja na temelju kvantitativnih pokazatelja. Samo nekoliko institucija uključuje klimatske rizike u svoje scenarije za testiranje otpornosti na stres i povratno testiranje otpornosti na stres, a praksa procjenjivanja utjecaja na kapital i kapitalne zahtjeve, u slučaju materijalizacije tih rizika, i nadalje je ograničena.

Analiza javne objave značajnih institucija o klimatskim i okolišnim rizicima pokazala je da je praksa objave skromna i raznolika. Razina objava u korelaciji je s veličinom: što je veća institucija, to su obuhvatnije objave. Od institucija koje objavljuju informacije o klimatskim i okolišnim rizicima, samo nekolicina ih ima transparentne definicije i metodologije. Samo manji dio objava institucija u skladu je s preporukama TCFD-a.

²⁷ Anketirane institucije čine otprilike 44 % ukupne bankovne imovine europodručja.

²⁸ Misli se na politike koje uključuju utjecaj okolišnih, socijalnih i upravljačkih čimbenika.

No ESB je utvrdio da je određeni broj institucija uključen u inicijative koje promiču šire i bolje usporedive objave te da rade na poboljšanju svojih postupaka objave.

4. Nadzorna očekivanja povezana s poslovnim modelima i strategijom

U skladu s člankom 73. i člankom 74. stavkom 1. CRD-a koji su pobliže određeni EBA-inim Smjernicama o internom upravljanju²⁹, institucije moraju imati uspostavljene sustave za unutarnje upravljanje te postupke i mehanizme kojima se osigurava učinkovito i razborito upravljanje institucijom. U tom smislu važno je da institucije utvrđuju, procjenjuju i prate postojeće i buduće utjecaje klimatskih i okolišnih čimbenika na svoje poslovno okružje i da osiguraju održivost i otpornost svog poslovnog modela u budućnosti.

4.1. Poslovno okružje

Očekivanje 1.

Od institucija se očekuje da razumiju kratkoročni, srednjoročni i dugoročni utjecaj klimatskih i okolišnih rizika na poslovno okružje u kojem djeluju kako bi mogle donositi utemeljene strateške i poslovne odluke.

Kao što je navedeno u EBA-inim smjernicama, institucije trebaju utvrditi, procijeniti i pratiti poslovno okružje u kojem djeluju kako bi stekle važne informacije za procjenu rizika i kretanja koja mogu utjecati na instituciju.³⁰ Institucije su dužne dokumentirati značajne čimbenike koji utječu na njihovo poslovno okružje. Poslovno okružje obuhvaća cijeli niz vanjskih čimbenika i trendova koji definiraju uvjete u kojima institucija posluje ili je vjerojatno da će poslovati na temelju njezinih glavnih ili značajnih geografskih i poslovnih izloženosti.³¹ Oni uključuju makroekonomske varijable, konkurentnost, politiku i propise, tehnologiju, društvena/demografska kretanja i geopolitičke trendove.³² Klimatski i okolišni rizici mogu utjecati na sva ta područja.

Očekivanje 1.1.

Od institucija se očekuje da pri analizi svog poslovnog okružja utvrđuju rizike koji proizlaze iz klimatskih promjena i degradacije okoliša na razini ključnih sektora, geografskih područja i proizvoda i usluga koje nude ili razmatraju nuditi.³³ Klimatski i okolišni rizici mogu, na primjer, utjecati na gospodarski rast, zaposlenost ili cijene nekretnina na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Vremenski događaji mogu uzrokovati suše ili poplave te utjecati na regionalnu

²⁹ Vidi EBA-ine Smjernice o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

³⁰ Vidi stavak 30. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

³¹ Vidi stavak 64. EBA-inih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) (EBA/GL/2014/13).

³² Vidi stavak 65. EBA-inih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) (EBA/GL/2014/13).

³³ Vidi također stavke 59. i 60. Četvrtog načela ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

poljoprivrednu proizvodnju ili potražnju za nekretninama na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Gubitak usluga ekosustava, poput opršivanja životinjama, može također izravno utjecati na prinos usjeva i poljoprivrednu proizvodnju.³⁴ Promjene politike radi promicanja okolišno otpornog gospodarstva mogu smanjiti potražnju za nekretninama na nekim područjima, kao na primjer na područjima na kojima postoji velik rizik od poplava. Usporedno s tim, na konkurentnost utječu strukturne promjene u lancima opskrbe poduzeća, kretanja na tržištu zelenog financiranja i preferencije potrošača koji se odmiču od ugljično intenzivnih roba i usluga. Na području tehnologije, institucije koje pružaju usluge klijentima koji posluju u energetski intenzivnim sektorima ili elektranama koje se znatno oslanjaju na fosilna goriva, mogu pretpostaviti da će se njihovi klijenti suočiti sa znatnim zahtjevima za kapitalne rashode kako bi smanjili ugljični dio svoje kombinacije izvora energije. Od institucija se općenito očekuje da analizi tih utjecaja na svoje poslovno okružje pristupe granularno. Ovisno o vrsti klimatskog i okolišnog utjecaja, granularni pristupi mogu uključivati razlike unutar pojedinog sektora, uzimajući u obzir učinke lanaca opskrbe ili detaljne podatke o geografskom položaju.

Od institucija se očekuje da primjereno dokumentiraju svoje procjene klimatskih i okolišnih rizika s obzirom na svoje poslovno okružje. Ta procjena može biti dokumentirana u sklopu redovitog praćenja značajnih rizika ili rizika u nastajanju ili u sklopu rasprava uprave.³⁵

Očekivanje 1.2.

Od institucija se očekuje da razumiju način na koji klimatski i okolišni rizici utječu na njihovo poslovno okružje u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju i to uzimaju u obzir u oblikovanju svoje poslovne strategije. Način na koji institucije strateški odgovaraju na promjene u svom poslovnom okružju koje proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika utjecat će na dugoročnu otpornost njihovih poslovnih modela. Stoga se od institucija očekuje da jasno uzimaju u obzir promjene u svom makroekonomskom i regulatornom okružju, a posebno u svojoj konkurentnosti koje su povezane s klimom i okolišem. To mora biti uključeno u postupke oblikovanja poslovne strategije institucija i vidljivo iz dokumentiranih sjednica i rasprava upravljačkog tijela³⁶.

Važna dimenzija koju treba uzeti u obzir je relevantni vremenski horizont. Dok se učinci nekih rizika odvijaju u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, kao na primjer reputacijski učinci, ekstremni vremenski događaji poput poplava ili kretanja koja su rezultat javne politike³⁷, drugi se odvijaju tijekom znatno dužih vremenskih razdoblja. Od institucija se očekuje da uzimaju u obzir najnovije znanstvene spoznaje kako bi produbile svoje razumijevanje mogućih promjena u svom poslovnom okružju u budućnosti. Institucijama se također savjetuje da prate relevantne inicijative politike u

³⁴ Vidi *Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector*, DNB, lipanj 2020.

³⁵ Vidi također Četvrtu načelo ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

³⁶ U skladu s EBA-inim Smjernicama o internom upravljanju, pojmovi „upravljačko tijelo u upravljačkoj funkciji“ i „upravljačko tijelo u nadzornoj funkciji“ koriste se u ovom vodiču bez da se zagovara bilo koja upravljačka struktura ili upućuje na neku strukturu, a upućivanje na upravljačku (izvršnu) ili nadzornu (neizvršnu) funkciju jest upućivanje na tijela ili članove upravljačkog tijela odgovornog za tu funkciju u skladu s nacionalnim pravom.

³⁷ Javne politike odnose se na pravila, zakone i propise koje donosi državno tijelo.

jurisdikcijama u kojima posluju, na primjer one povezane sa standardima energetske učinkovitosti koji mogu utjecati na nekretninske portfelje.³⁸

4.2. Poslovna strategija

Očekivanje 2.

Od institucija se očekuje da u utvrđivanju i provedbi svoje poslovne strategije uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike koji utječu na njihovo poslovno okružje u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Poslovna strategija glavni je alat koji institucija ima na raspolaganju za svoje pozicioniranje u poslovnom okružju i ostvarivanje prihvatljivog povrata u skladu sa svojom sklonosti preuzimanju rizika. Kao što je navedeno u EBA-inim smjernicama³⁹, u utvrđivanju svoje poslovne strategije institucije trebaju uzeti u obzir sve značajne čimbenike povezane sa svojim dugoročnim financijskim interesima i solventnošću. Klimatski i okolišni rizici mogu izravno utjecati na učinkovitost postojećih i budućih strategija institucija.⁴⁰

Očekivanje 2.1.

Od institucija se očekuje da utvrde koji klimatski i okolišni rizici utječu na njihovu poslovnu strategiju u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, na primjer provođenjem analize scenarija (stresa).⁴¹ Kako je utvrđeno u EBA-inim smjernicama, institucije bi pri utvrđivanju poslovne strategije trebale uzeti u obzir ograničenja, ranjivosti i nedostatke utvrđene tijekom internog testiranja otpornosti na stres i analiza scenarija.⁴² Zbog neizvjesnog tijeka budućih klimatskih promjena i odgovora društva na njih, analiza scenarija osobito je koristan alat u kontekstu klimatskih i okolišnih rizika.⁴³ Razvijanjem niza mogućih scenarija za ispitivanje otpornosti svojeg poslovnog modela, institucija može uzeti u obzir tu neizvjesnost u svojem strateškom donošenju odluka. Očekuje se da će ti scenariji uključivati pretpostavke u vezi s utjecajem klimatskih i okolišnih rizika te vremenskim horizontima tijekom kojih se očekuje da će se ti učinci ostvariti. Te pretpostavke mogu biti kvantitativne i/ili kvalitativne, očekuje se da se oslanjaju na informacije usmjerene prema budućnosti, ako su dostupne, te da budu relevantne za posebnu izloženost institucije okolišnom riziku (ovisno o vrsti poslovne aktivnosti, sektoru i geografskom položaju takve izloženosti). To također može uključivati stručnu prosudbu jer će

³⁸ Za analizu mogućeg bonitetnog utjecaja zaoštrevanja standarda energetske učinkovitosti na kreditne institucije, vidi, na primjer, *Transition in thinking: the impact of climate change on the UK banking sector*, Okvir 3., Izvješće tijela za bonitetnu regulaciju, Bank of England, 2018.

³⁹ Vidi članak 23. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁴⁰ Vidi također stavke 25., 32. i 34. Drugog načela i Četvrtog načela ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁴¹ Pri analizi scenarija ili utvrđivanja relevantnih scenarija institucijama mogu pomoći brojne publikacije, poput *Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities*, TCFD, 2017. i *Requirements for scenario analysis*, NGFS, u pripremi. „Od institucija se također očekuje da razmotre klimatske scenarije za fizički rizik Međunarodne agencije za energiju (IEA) Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC)”, vidi Očekivanje 11.

⁴² Vidi članke 30. i 72. EBA-inih Smjernica za testiranje otpornosti institucija na stres (EBA/GL/2018/04).

⁴³ Vidi *Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities*, TCFD, 2017.

priroda klimatskih promjena kao pokretača financijskog rizika predstavljati nove izazove koji se još nisu ostvarili.⁴⁴ Analize scenarija mogu se upotrijebiti za procjenu rizika u kratkoročnom do srednjoročnom kao i dugoročnom razdoblju:

1. Očekuje se da će kratkoročna do srednjoročna procjena uključivati analizu klimatskih i okolišnih rizika kojima je institucija izložena u trenutačnom razdoblju poslovnog planiranja (tri do pet godina).
2. Zbog specifične prirode te vrste rizika bila bi potrebna dugoročnija procjena dulja od uobičajenog razdoblja poslovnog planiranja (više od pet godina, što je u skladu s obvezama javne politike u vezi s prelaskom na održivo gospodarstvo)⁴⁵, kako bi se procijenilo koliko je postojeći poslovni model otporan na niz mogućih budućih scenarija relevantnih za procjenu klimatskih i okolišnih rizika.

Očekivanje 2.2.

Od institucije se očekuje da pri oblikovanju i provedbi svoje poslovne strategije uzme u obzir klimatske i okolišne rizike, na primjer utvrđivanjem i praćenjem ključnih pokazatelja uspješnosti koji se prenose na pojedine poslovne linije i portfelje. Na temelju EBA-inih smjernica⁴⁶, okvir upravljanja rizicima trebao bi instituciji omogućiti donošenje odluka o preuzimanju rizika utemeljenih na potpunoj informiranosti, uključujući odluke o unutarnjim i vanjskim kretanjima. Kao potporu poslovnoj strategiji, institucije mogu utvrditi ključne pokazatelje uspješnosti za sve vrste klimatskih ili okolišnih rizika. Ti bi ključni pokazatelji uspješnosti, kad god je to moguće, trebali biti mjerljivi. Ovisno o vrsti aktivnosti institucije, ti bi se ključni pokazatelji uspješnosti trebali prenijeti na relevantna poslovna područja i portfelje. Od institucija se također očekuje da budu sposobne uključiti značajne klimatske i okolišne rizike u relevantne slojeve organizacije dodjeljivanjem specifičnih zadataka, osiguravanjem stalne komunikacije između različitih funkcija, praćenjem napretka, poduzimanjem pravodobnih korektivnih mjera i nadziranjem svih povezanih proračunskih troškova. Od institucija se osobito očekuje da pri određivanju strateških ciljeva u obzir uzmu rizike za različite portfelje kreditiranja i trgovanja koji proizlaze iz prelaska na održivo, niskougljično gospodarstvo. Očekuje se da će sve strateške odluke u vezi sa značajnim klimatskim i okolišnim čimbenicima biti uključene u politike institucije, na primjer u politike kreditiranja po sektorima i proizvodima.

Okvir 2.

Primjer iz prakse: klimatski i okolišni ključni pokazatelji uspješnosti

ESB navodi primjer institucije koja je u svoj strateški okvir uključila sljedeće klimatske i okolišne ključne pokazatelje uspješnosti kako bi strategiju smanjenja izloženosti prijelaznim rizicima učinila mjerljivom: i) ugljični otisak svoje imovine, ii) prosječnu energetsku oznaku svojih hipotekarnih portfelja i iii) broj kućanstava s poboljšanom energetskom oznakom zbog njezina financiranja. Osim

⁴⁴ Za utvrđivanje parametara i pretpostavki koji će se upotrijebiti u svakom od scenarija mogu se upotrijebiti matrice značajnosti. Takve matrice značajnosti pomažu u utvrđivanju prioriteta parametara u odnosu na unaprijed utvrđene dimenzije (tj. na svakoj osi). Na primjer, postavljanjem osjetljivosti na klimatske i okolišne rizike po sektorima na jednu os i izloženosti institucije tim sektorima na drugu os.

⁴⁵ Vidi, na primjer, ciljeve Europske komisije za smanjenje emisije Europske unije do 2030.

⁴⁶ Vidi stavke 136. i 139. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

tih ključnih pokazatelja uspješnosti, institucija ispituje otpornost svojih portfelja na stres pomoću scenarija stresa povezanog s klimom. Ishod scenarija određen je u smislu negativnih makroekonomskih učinaka koji se mogu upotrijebiti kao pokazatelj za upravljanje strateškim odlukama o portfelju tijekom vremena. I ključni pokazatelji uspješnosti i rezultati analize scenarija potkrepljuju strateški pristup banke rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena te drugih okolišnih kretanja. Ta se mjerila prenose na razinu pojedinačnih poslovnih područja (npr. bankarstvo s građanstvom, osobno bankarstvo, poslovno bankarstvo i bankarstvo s trgovačkim društvima). Za svako je mjerilo utvrđen vremenski horizont, a napredak se mjeri prema referentnoj godini.

5. Nadzorna očekivanja povezana s upravljanjem i sklonosti preuzimanju rizika

Na temelju članka 74. CRD-a, institucije trebaju imati uspostavljene robusne sustave upravljanja koji im omogućuju učinkovito utvrđivanje, upravljanje, praćenje rizika i izvješćivanje o rizicima kojima jesu ili bi mogli biti izložene, kako bi ostvarile holistički pregled svih rizika na pojedinačnoj i na konsolidiranoj osnovi.⁴⁷ Da bi mogle razumjeti i odgovoriti na klimatske i okolišne rizike, od institucija se očekuje da te rizike ugrade u svoje okvire upravljanja i okvire za sklonost preuzimanju rizika uz odgovarajuće uključivanje svih relevantnih funkcija. Osim toga, očekuje se da primjereno i redovito izvješćivanje o klimatskim i okolišnim rizicima upravljačkom tijelu osigura pravilno upravljanje tim rizicima.

5.1. Upravljačko tijelo

Očekivanje 3.

Od upravljačkog tijela očekuje se da pri izradi ukupne poslovne strategije, poslovnih ciljeva i okvira upravljanja rizicima institucije uzme u obzir klimatske i okolišne rizike i da učinkovito nadzire klimatske i okolišne rizike.

Kako je utvrđeno u EBA-inim smjernicama⁴⁸, dužnosti upravljačkog tijela⁴⁹ uključuju uspostavu, odobravanje i nadzor provedbe cjelokupne poslovne strategije i ključnih politika, cjelokupne strategije upravljanja rizicima, odgovarajućeg okvira internog upravljanja i unutarnje kontrole. S obzirom na utjecaj klimatskih i okolišnih rizika na te aspekte, upravljačko tijelo ima ključnu ulogu i u smislu svoje nadzorne i upravljačke funkcije.⁵⁰

Očekivanje 3.1.

Od upravljačkog tijela očekuje se da jasno rasporedi uloge i dužnosti svojim članovima i/ili pododborima za klimatske i okolišne rizike. U skladu s EBA-inim smjernicama, upravljačko tijelo trebalo bi osigurati da linije izvješćivanja i podjele dužnosti unutar institucije budu jasne, dobro definirane, dosljedne, izvršive i pravilno dokumentirane.⁵¹ Neovisno o zajedničkoj krajnjoj i cjelokupnoj odgovornosti za instituciju, od upravljačkog tijela očekuje se da, prema potrebi, jasno i službeno

⁴⁷ Vidi također stavak 30. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁴⁸ Vidi stavak 23. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁴⁹ Vidi bilješku 29. radi objašnjenja upotrebe pojmova „upravljačko tijelo u upravljačkoj funkciji“ i „upravljačko tijelo u nadzornoj funkciji“ te stavak 9. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁵⁰ Vidi također članak 91. CRD-a i zajedničke ESMA-ine i EBA-ine Smjernice za procjenu primjerenosti članova upravljačkog tijela (EBA/GL/2017/12).

⁵¹ Vidi stavke 20. i 67. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

raspodijeli uloge i dužnosti unutar organizacijske strukture institucije i u skladu s profilom rizičnosti. Na temelju načela razmjernosti, institucije mogu osnovati odbore osim onih koji su jasno navedeni u CRD-u.⁵² Institucije mogu povjeriti odgovornost za klimatske i okolišne rizike članu postojećeg odbora ili mogu razmotriti osnivanje posebnog odbora.

Okvir 3.

Primjer iz prakse: uspostava posebnih odbora

ESB navodi nekoliko institucija koje su uspostavile posebne odbore kako bi se u potpunosti uzeli u obzir klimatski i okolišni rizici. Jedna se banka, na primjer, u skladu sa svojim srednjoročnim strateškim planom, priprema uspostaviti odbor sastavljen od unutarnjih i vanjskih stručnjaka, poput znanstvenika s relevantnih područja, koji će savjetovati upravljačko tijelo i pomagati mu u definiranju okolišne, socijalne i upravljačke strategije (uključujući klimatske i okolišne rizike). Odbor će preispitati klimatske i okolišne rizike te povezane sektorske politike financiranja, koje određuju ciljeve i ograničenja izloženosti za određene sektore. Druga je banka uspostavila poseban odbor za pružanje utemeljenih savjeta o transakcijama sa složenim klimatskim i okolišnim posljedicama. Predsjednik odbora član je višeg rukovodstva.

Očekivanje 3.2.

Od upravljačkog tijela očekuje se da uzme u obzir znanje, vještine i iskustvo svojih članova na području klimatskih i okolišnih rizika u procjeni kolektivne prikladnosti takvih članova. Kako je utvrđeno u CRD-u te pobliže određeno u ESMA-inim i EBA-inim zajedničkim smjernicama⁵³, upravljačko tijelo posjeduje adekvatno kolektivno znanje, vještine i iskustvo kako bi moglo razumjeti aktivnosti i glavne rizike institucije koje treba kontinuirano provjeravati.⁵⁴ Od samog se upravljačkog tijela očekuje i da ima odgovarajuće razumijevanje klimatskih i okolišnih rizika kako bi u svojoj procjeni kolektivne prikladnosti moglo uzeti u obzir znanje, vještine i iskustvo potrebno za dobro i učinkovito upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima kojima je institucija izložena te objave o njima.

Očekivanje 3.3.

Od upravljačkog tijela očekuje se da osigura da institucija na odgovarajući način ugradi klimatske i okolišne rizike u cjelokupnu poslovnu strategiju i okvir upravljanja rizicima.⁵⁵ Upravljačko tijelo trebalo bi biti uključeno u uspostavu, odobravanje i nadzor poslovne strategije⁵⁶ te bi trebalo donositi odluke na dobroj osnovi i sa svim potrebnim informacijama.⁵⁷ Kao što je objašnjeno u prethodnim odjeljcima, od upravljačkog tijela očekuje se da uzme u obzir kratkoročne,

⁵² Vidi stavak 41. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁵³ Vidi zajedničke ESMA-ine i EBA-ine Smjernice za procjenu primjerenosti članova upravljačkog tijela i nositelja ključnih funkcija na temelju Direktive 2013/36/EU i Direktive 2014/65/EU (EBA/GL/2017/12).

⁵⁴ Vidi članak 91. CRD-a.

⁵⁵ Vidi također Prvo načelo točku (i) i Drugo načelo točke (iii) i (v) te stavke 32. i 34. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁵⁶ Vidi stavak 23. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁵⁷ Vidi stavak 28. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

srednjoročne i dugoročne klimatske i okolišne učinke na cjelokupnu poslovnu strategiju i da jasno ugradi relevantne dužnosti u organizacijsku strukturu. Od upravljačkog tijela očekuje se i to da odlučuje o značajnosti klimatskih i okolišnih rizika navodeći i dokumentirajući kvalitativne i kvantitativne informacije na kojima temelji svoje odluke.⁵⁸ Što se tiče odgovornosti upravljačkog tijela za uspostavu, odobravanje i nadzor provedbe ključnih politika institucija,⁵⁹ ⁶⁰ od upravljačkog tijela očekuje se da redovito preispituje obuhvaćaju li postojeće politike sveobuhvatno klimatske i okolišne rizike, uključujući (kreditne) politike za svaki sektor i proizvod.

U cilju postizanja holističkog pristupa riziku,⁶¹ uzimajući u obzir dugoročni finansijski interes institucije,⁶² upravljačkom se tijelu savjetuje da jasno razmotri odgovor institucije na ciljeve utvrđene međunarodnim sporazumima poput Pariškog sporazuma (2015.), politika EU-a povezanih s okolišem kao što je zeleni plan EU-a, lokalnih i nacionalnih politika kao i ishoda dobro utemeljenih procjena utjecaja na klimu i okoliš, poput onih koje su proveli IPCC i IPBES.

Očekivanje 3.4.

Od upravljačkog tijela očekuje se da učinkovito nadzire izloženosti institucija klimatskim i okolišnim rizicima i odgovor na njih. Kako je navedeno u EBA-inim smjernicama,⁶³ nadzorna uloga uključuje preispitivanje uspješnosti upravljačke funkcije i ostvarivanja njezinih ciljeva. Za veću učinkovitost nadzorne funkcije i za utemeljeno donošenje odluka,⁶⁴ upravljačkom tijelu u upravljačkoj funkciji preporučuje se utvrđivanje ključnih pokazatelja uspješnosti i ključnih pokazatelja rizika kako je opisano u prethodnom i sljedećem odjeljku. Od upravljačkog se tijela očekuje da u svojoj nadzornoj funkciji prati i temeljito analizira ciljeve i kretanja u ključnim pokazateljima uspješnosti i ključnim pokazateljima rizika.

5.2. Sklonost preuzimanju rizika

Očekivanje 4.

Od institucija se očekuje da jasno uključe klimatske i okolišne rizike u svoj okvir za sklonost preuzimanju rizika.

Od institucija se očekuje da imaju okvir za sklonost preuzimanju rizika koji se bavi svim značajnim rizicima kojima je institucija izložena, usmjeren je prema budućnosti, usklađen je s horizontom strateškog planiranja utvrđenim u poslovnoj strategiji i redovito se preispituje.⁶⁵ Uključivanjem klimatskih i okolišnih rizika u okvir za sklonost preuzimanju rizika povećava se otpornost institucija na takve rizike i poboljšava

⁵⁸ Vidi stavak 63. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁵⁹ Vidi stavak 23. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶⁰ Vidi stavak 33. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶¹ Vidi stavak 95. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶² Vidi stavak 23. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶³ Vidi stavak 24. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶⁴ Vidi stavak 28. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁶⁵ Vidi također stavak 21. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

sposobnost upravljanja tim rizicima, na primjer, postavljanjem ograničenja na kreditiranje sektora i geografskih područja koja su visoko izložena klimatskim i okolišnim rizicima.⁶⁶

Očekivanje 4.1.

Od institucija se očekuje da u popisu rizika izrade detaljan opis klimatskih i okolišnih rizika koji se unosi u njihovu izjavu o sklonosti preuzimanju rizika.

Popis rizika rezultat je postupka utvrđivanja rizika te se očekuje da će se temeljiti na internoj taksonomiji rizika institucije, što je kategorizacija različitih vrsta i čimbenika rizika unutar koje se očekuje jasno definiranje klimatskih i okolišnih rizika.⁶⁷ Izjava o sklonosti preuzimanju rizika oblikuje se na temelju popisa rizika.

Očekivanje 4.2.

Od institucija se očekuje da razviju primjerene ključne pokazatelje rizika i utvrde primjerena ograničenja za učinkovito upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima u skladu sa svojim redovitim sustavima praćenja i eskalacije. U skladu s EBA-inim smjernicama, od institucija se očekuje da osiguraju da se u njihovoj strategiji upravljanja rizicima i sklonosti preuzimanju rizika u obzir uzmu svi značajni rizici kojima su izložene te da navedu ograničenja, tolerancije i pragove rizika.⁶⁸ Osim toga, institucije bi trebale imati okvir upravljanja rizicima kojim se osigurava da u slučaju kršenja ograničenja rizika postoji utvrđen postupak za njihovo eskaliranje i rješavanje, uz primjereni postupak praćenja.⁶⁹ ESB očekuje da će institucije pratiti i izvješćivati o svojoj izloženosti klimatskim i okolišnim rizicima na temelju postojećih podataka i procjena za buduća razdoblja. ESB očekuje da će institucije utvrditi kvantitativna mjerila za klimatske i okolišne rizike, osobito za fizičke i prijelazne rizike. Istodobno, prihvaća da se zajedničke definicije i taksonomije na područjima tih rizika još uvek razvijaju i da se kvalitativne izjave mogu upotrijebiti kao privremeni koraci dok institucija ne razvije primjerena kvantitativna mjerila. Očekuje se i da će se relevantni pokazatelji sklonosti preuzimanju rizika određivati na temelju razine rizika koju je institucija spremna preuzeti unutar vlastite sposobnosti podnošenja rizika, u skladu sa svojim poslovnim modelom.

S obzirom na klimatske rizike, od institucija se očekuje da razviju mjerila koja uzimaju u obzir dugoročnu prirodu klimatskih promjena, osobito kako bi različita kretanja temperature i emisija stakleničkih plinova mogla povećati postojeće rizike. Ta bi mjerila trebala pomoći institucijama da lakše odgovore na iznenadan prelazak na niskougljično gospodarstvo ili mogućnost fizičkog događaja koji bi mogao utjecati na poslovanje ili portfelje kreditiranja i da na vrijeme provedu mjere za smanjenje rizika.

⁶⁶ Vidi također stavke 25., 32. i 34. Drugog načela točke (iii) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁶⁷ Vidi također stavke od 31. do 35. i od 59. do 66. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁶⁸ Vidi stavak 100. EBA-inih Revidiranih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) i nadzorno testiranje otpornosti na stres (EBA/GL/2018/03).

⁶⁹ Vidi stavak 138. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

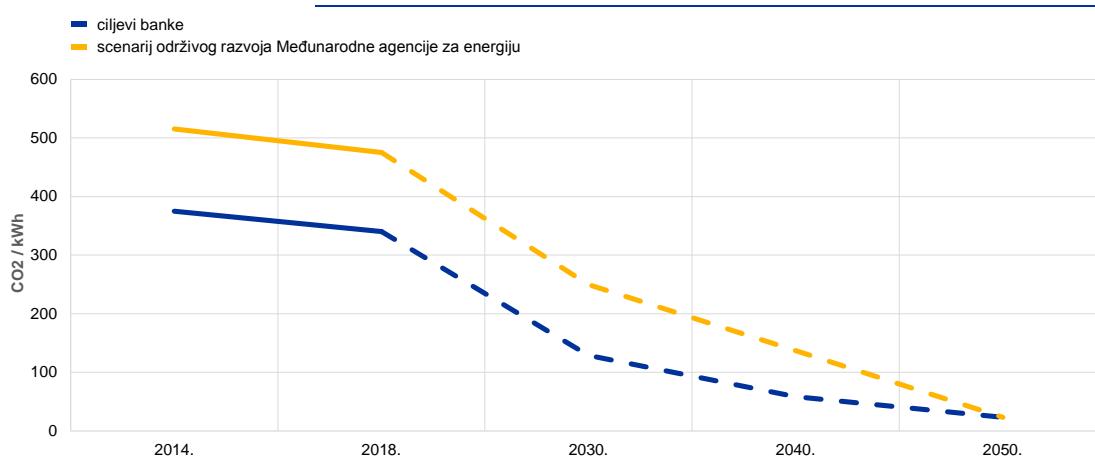
Okvir 4.

Primjer iz prakse: ciljanje intenziteta ugljika i klimatska otpornost bilance

ESB navodi da nekoliko institucija radi na tome da u financiranju zadrže udio ugljika u kombinaciji izvora energije na ciljnim razinama, odnosno znatno ispod 1,5 – 2 °C, kako je utvrđeno u Pariškom sporazumu 2015. Taj je pristup jedna od mjeru koje se mogu poduzeti za smanjenje izloženosti prijelaznim rizicima koji proizlaze iz mera javne politike koje su najavljene za sljedeća desetljeća.

Grafikon A

Ciljanje intenziteta ugljika

Izvor: World Energy Outlook 2019.

Neke institucije primjenjuju scenarij održivog razvoja koji je razvila Međunarodna agencija za energiju ili sličan scenarij za mjerjenje takvih ciljeva, kao što je prikazano na grafikonu. Ostale institucije imaju drukčiji pristup: za svaki sektor s velikim ugljičnim otiskom mjere i uspoređuju kako kreditiranje tih sektora pridonosi klimatskoj otpornosti i zatim u skladu s tim prilagođavaju kreditni portfelj. Ti se pristupi međusobno ne isključuju, pa su neke institucije prihvatile više metodologija.

Očekivanje 4.3.

Od institucija se očekuje da osiguraju da njihova politika i praksa primitaka potiču ponašanje koje je u skladu s njihovim pristupom klimatskim i okolišnim pitanjima (rizicima) kao i s obvezama koje je institucija dragovoljno preuzeila.

Kao što je utvrđeno u EBA-inim smjernicama, politike i praksa primitaka trebale bi biti u skladu sa sklonosti institucije preuzimanju rizika, njezinom poslovnom strategijom i dugoročnim ciljevima.⁷⁰ Trebale bi postojati strukture koje potiču ponašanje u skladu sa sklonosti preuzimanju rizika i dugoročnim poslovnim ciljevima⁷¹ te koje odvraćaju

⁷⁰ Nadalje, od ožujka 2021., kreditne institucije koje pružaju usluge upravljanja portfeljem i/ili finansijskog savjetovanja trebale bi u svoje politike primitaka uključiti informacije o tome kako su te politike u skladu s uključivanjem rizika održivosti i objaviti te informacije na svojim mrežnim stranicama, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga.

⁷¹ Vidi EBA-ine Smjernice o dobrim politikama primitaka na temelju članka 74. stavka 3. i članka 75. stavka 2. Direktive 2013/36/EU i objavama na temelju članka 450. Uredbe (EU) br. 575/2013 (EBA/GL/2015/22).

od prekomjernog preuzimanja rizika. Politike i praksa primitaka, uključujući upotrebu odgode i određivanje kriterija uspješnosti, trebale bi promicati dugoročan pristup upravljanju klimatskim i okolišnim rizicima u skladu sa sklonosti preuzimanju rizika i strategijom institucije. U svrhu poticanja ponašanja usklađenog s pristupom klimatskim i okolišnim pitanjima (rizicima), institucije koje imaju klimatske i okolišne ciljeve mogле би razmotriti provedbu promjenjive sastavnice primitaka povezane s uspješnim ostvarenjem tih ciljeva. U slučajevima u kojima je utjecaje klimatskih i okolišnih rizika teško mjeriti, upravljačko tijelo može razmotriti uključivanje primjerenih kvalitativnih kriterija u politiku primitaka.

5.3. Organizacijska struktura

Očekivanje 5.

Od institucija se očekuje da odrede tko je unutar organizacijske strukture odgovoran za upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima u skladu s modelom koji se temelji na tri linije obrane.

U skladu s člankom 74. CRD-a i kako je pobliže određeno u EBA-inim smjernicama, institucije bi trebale imati jasne, transparentne i dokumentirane postupke donošenja odluka i jasnu podjelu dužnosti i ovlasti unutar svojeg okvira unutarnje kontrole, uključujući poslovna područja, unutarnje jedinice i funkcije unutarnje kontrole⁷² kojima se promiče donošenje utemeljenih odluka upravljačkog tijela.⁷³ Stoga se očekuje da će se odgovornost za utvrđivanje i procjenjivanje klimatskih i okolišnih rizika te upravljanje tim rizicima ravnomjerno rasporediti na različite funkcije u instituciji.

Očekivanje 5.1.

Od institucija se očekuje da jasno utvrde tko je u instituciji odgovoran za klimatske i okolišne rizike. Očekuje se također da se te dužnosti pravilno dokumentiraju u odgovarajućim politikama, postupcima i kontrolama. Od institucija se očekuje da jasno utvrde koje su unutarnje strukture odgovorne za vođenje računa o klimatskim i okolišnim rizicima te da jasno opisuju njihove mandate i radne postupke. Institucije mogu takve dužnosti raspoređivati u svim postojećim strukturama ili, ako se to smatra korisnim, mogu uzeti u obzir uspostavu posebne strukture odgovorne za koordinaciju cjelokupnog pristupa institucije upravljanju klimatskim i okolišnim rizicima. Ako uspostave posebnu strukturu za klimatske i okolišne rizike, od njih se očekuje da jasno definiraju kako je ta struktura uključena u postojeće postupke i povezana s ostalim funkcijama. Neovisno o posebnim sustavima, od institucija se očekuje da opišu odnose između relevantnih struktura i njihovih radnih postupaka, osiguravajući tako nesmetan protok informacija između svih dionika.

Očekivanje 5.2.

Od institucija se očekuje da osiguraju dovoljno ljudskih i finansijskih resursa za funkcije uključene u upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima. U skladu s

⁷² Vidi stavak 131. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁷³ Vidi stavke 28. i 94. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

EBA-inim smjernicama, institucije bi trebale osigurati da funkcije unutarnje kontrole imaju odgovarajuće finansijske i ljudske resurse i ovlasti za učinkovito obavljanje svoje uloge.⁷⁴ Od institucija se također očekuje da procijene jesu li raspoloživi kapaciteti i resursi dovoljni za upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima, osobito u funkcijama odgovornima za upravljanje tim rizicima. Od institucija se očekuje da pojačaju raspoložive kapacitete i resurse u potrebnoj mjeri i da potaknu sve relevantne funkcije na osposobljavanje na tom području. To također uključuje osiguranje da norme, pristupi i ponašanja institucije u vezi sa svijesti o rizicima uzmu u obzir neizvjestan, ali potencijalno znatan utjecaj klimatskih i okolišnih rizika.

Očekivanje 5.3.

Od institucija se očekuje da odrede zadatke i dužnosti prve linije obrane u preuzimanju klimatskih i okolišnih rizika i upravljanju tim rizicima. Od institucija se očekuje da osiguraju da prva linija obrane izvršava svoje zadaće u skladu s klimatskim i okolišnim politikama, postupcima ili ograničenjima. Preciznije, očekuje se da prva linija obrane utvrdi, procjenjuje i nadzire sve klimatske i okolišne rizike relevantne za kreditnu sposobnost i ocjenu/rejting klijenta, kao i da provodi detaljnu dubinsku analizu klimatskih i okolišnih rizika u skladu s Očekivanjem 7.4.

Očekivanje 5.4.

Od institucija se očekuje da odrede zadatke i dužnosti funkcije upravljanja rizicima radi utvrđivanja, procjene, mjerena i praćenja klimatskih i okolišnih rizika te izvješćivanja o njima. Glavna je odgovornost funkcije upravljanja rizicima osigurati da nadležni odjeli u instituciji utvrde, procijene, mjere, prate sve rizike, upravljaju njima i o njima propisno izvješćuju.⁷⁵ Od te se funkcije očekuje da pruži relevantne neovisne informacije, analize i stručne prosudbe o izloženostima riziku. Budući da se klimatski i okolišni rizici ostvaruju kroz postojeće rizike, očekuje se da će zadaci i dužnosti biti uključeni u okvir postojećeg sustava upravljanja, kako je dalje detaljno opisano u odjeljku o upravljanju rizicima.

Okvir 5.

Primjer iz prakse: horizontalne kontaktne točke

ESB navodi primjer nekoliko institucija koje su uvele posebne mjere kako bi promicale kulturu rizika koja uzima u obzir klimatske i okolišne rizike. Primjerice, jedna banka imenovala je određene zaposlenike horizontalnim kontaktnim točkama kako bi osigurala da klimatski i okolišni rizici budu na odgovarajući način uključeni u radne postupke njezine funkcije upravljanja rizicima. Druga banka imenovala je korespondente za one poslovne linije koje aktivno surađuju i održavaju kontakt s funkcijama upravljanja rizicima i/ili drugim funkcijama koje se bave okolišnim, socijalnim i upravljačkim rizicima, uključujući klimatske i okolišne rizike.

Očekivanje 5.5.

Od institucija se očekuje da odrede zadaće i dužnosti funkcije za usklađenost poslovanja i tako osiguraju da rizici usklađenosti koji proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika budu pravilno uzeti u obzir i učinkovito uključeni u sve relevantne procese. Funkcija za usklađenost poslovanja treba savjetovati

⁷⁴ Vidi stavke 155. i 160. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁷⁵ Vidi stavak 174. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

upravljačko tijelo o mjerama koje je potrebno poduzeti kako bi se osigurala usklađenost s važećim zakonima, pravilima, propisima i standardima te procijeniti mogući utjecaj promjena u pravnom ili regulatornom okružju na aktivnosti institucije i okvir usklađenosti poslovanja.⁷⁶ Budući da se pravila i standardi o održivosti mogu s vremenom promijeniti, moguće je da će se institucije sve češće susretati s rizicima usklađenosti, kao što su rizik odgovornosti, rizik pokretanja sudskih postupaka i/ili reputacijski rizik, koji proizlaze iz klimatskih i okolišnih pitanja.

Očekivanje 5.6.

Od funkcije unutarnje revizije očekuje se da u svojim provjerama razmotri u kojoj je mjeri institucija opremljena za upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima. Funkcija unutarnje revizije treba provjeriti okvir unutarnje kontrole i upravljanja rizicima, uzimajući u obzir, između ostalog, vanjske okolnosti, promjene u profilu rizičnosti te u proizvodima i/ili poslovnim linijama institucije.⁷⁷ Očekuje se da to uključuje i primjerenost mehanizama upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima. Nadalje, u nadležnosti su funkcije unutarnje revizije i politike i postupci institucije povezani s klimatskim i okolišnim rizicima, s obzirom na to da je njezina uloga provjeriti usklađenost s unutarnjim politikama i postupcima i vanjskim zahtjevima.

5.4. Izvješćivanje

Očekivanje 6.

Od institucija se očekuje da za potrebe internog izvješćivanja podnose izvješća s agregiranim podacima o rizicima koji odražavaju izloženosti institucija klimatskim i okolišnim rizicima kako bi upravljačkom tijelu i relevantnim pododborima omogućile donošenje utemeljenih odluka.

U EBA-inim smjernicama⁷⁸ navodi se da institucije trebaju uspostaviti redovite i transparentne mehanizme izvješćivanja kako bi se upravljačkom tijelu, njegovu odboru za rizike, ako postoji, i svim relevantnim jedinicama u instituciji pravodobno dostavljala precizna, sažeta, razumljiva i smislena izvješća te kako bi mogli razmjenjivati bitne informacije o utvrđivanju, mjerenu ili procjeni i praćenju rizika i upravljanju njima. U skladu s tim, ESB očekuje od institucija da u svoje okvire izvješćivanja o podacima uključe klimatske i okolišne rizike kako bi ih njihova upravljačka tijela mogla uzeti u obzir pri donošenju odluka. ESB je svjestan da se mjerila i alati razvijaju i da su trenutačno podaci raspoloživi institucijama ponekad nepotpuni. Međutim, ESB očekuje da će izvješćivanje o klimatskim i okolišnim rizicima s vremenom napredovati. Na početku kada se točno i potpuno izvješćivanje smatra neizvedivim ili preuranjenim, ESB očekuje od institucija da ocijene koji su im podaci potrebni za utemeljeno oblikovanje strategije i upravljanje rizicima, da utvrde koji im

⁷⁶ Vidi stavak 192. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁷⁷ Vidi stavak 139. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁷⁸ Vidi stavak 145. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

podaci još nedostaju u odnosu na postojeće podatke i da osmisle plan kako doći do spomenutih podataka i riješiti moguće nedostatke.

Očekivanje 6.1.

Od institucija se očekuje razvijanje holističkog pristupa upravljanju podacima o klimatskim i okolišnim rizicima. U skladu s EBA-inim smjernicama, treba uspostaviti redovite i transparentne mehanizme izvješćivanja kako bi se osiguralo pravodobno, sažeto, razumljivo i smisleno izvješćivanje koje će omogućiti dijeljenje bitnih informacija o utvrđivanju, mjerenu ili procjeni, praćenju rizika i upravljanju njima.⁷⁹ Od institucija se očekuje da definiraju, dokumentiraju i uključe klimatske i okolišne rizike u okvir izvješćivanja o podacima kako bi mogle učinkovito nadzirati i smanjiti svoju izloženost tim rizicima te upravljati njome. To posebno uključuje upravljanje izvješćivanjem o podacima o riziku, informatičku infrastrukturu, sposobnosti agregiranja podataka o riziku i postupke izvješćivanja. Od institucija se očekuje da osiguraju da okvir izvješćivanja o podacima koji se odnose na klimatske i okolišne rizike djeluje u skladu s mjerama klimatskih i okolišnih rizika koje su određene njihovim postojećim izjavama o sklonosti preuzimanju rizika i procesima upravljanja rizikom. Od okvira izvješćivanja o podacima također se očekuje da, po potrebi, pruži podršku ključnim pokazateljima uspješnosti koji se rabe za procjenu uspješnosti institucije na području klimatskih i okolišnih rizika i javne objave.⁸⁰

Očekivanje 6.2.

Budući da klimatski i okolišni rizici imaju prepoznatljiva obilježja, od institucija se očekuje da razmotre prilagođavanje svojih informatičkih sustava za sustavno prikupljanje i agregiranje potrebnih podataka za procjenu svojih izloženosti tim rizicima. I dok se od institucija očekuje da uključe i taksonomiju podataka o tim rizicima, prihvata se da to možda neće biti moguće zbog trenutačnog nedostatka zajedničkih definicija, taksonomija i nedostataka u podacima. U tom slučaju, od institucija se očekuje da razmotre uspostavljanje postupaka i procedura izvješćivanja na temelju unutarnjih i vanjskih kvalitativnih mjerila rizika kako bi se osiguralo odgovarajuće izvješćivanje upravljačkog tijela o klimatskim i okolišnim rizicima. Pri tome se od upravljačkog tijela očekuje da bude svjesno ograničenja primljenih izvješća u pogledu njihova opsega kao i pravnih i tehničkih ograničenja. Od upravljačkog tijela očekuje se da na temelju navedenih informacija razmatra, preispituje i donosi odluke o upravljanju utjecajima klimatskih i okolišnih rizika.

Očekivanje 6.3.

Očekuje se da izvješća o rizicima pojedine institucije prikazuju utjecaj klimatskih i okolišnih rizika na njezin poslovni model, strategiju i profil rizičnosti.⁸¹ Institucije trebaju nastojati obuhvatiti sve značajne klimatske i okolišne rizike na razini pravnog subjekta i/ili poslovnih linija u svojim izvješćima o rizicima. Očekuje se da spomenuta izvješća, kojima su obuhvaćeni klimatski i okolišni rizici, budu uključena u postojeći okvir institucije za izvješćivanje o rizicima. Očekuje se da će ta izvješća po svojoj detaljnosti i opsegu biti u skladu s veličinom i složenošću posovanja institucije i njezinim profilom rizičnosti.

⁷⁹ Vidi stavak 145. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁸⁰ Vidi BCBS-ov standard br. 239, koji ESB rabi kao mjerilo najbolje prakse u svojim trenutačnim nadzornim aktivnostima za procjenu sposobnosti institucija da agregiraju podatke o rizicima i za procjenu njihove prakse izvješćivanja o rizicima.

⁸¹ Vidi stavke 29. i 30. Drugog načela ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

Očekivanje 6.4.

Od institucija se očekuje da budu sposobne pravodobno generirati agregirane i ažurirane podatke o klimatskim i okolišnim rizicima. To je u skladu s EBA-inim smjernicama u kojima se od institucija očekuje raspolaganje učinkovitim i pouzdanim informacijskim i komunikacijskim sustavima koji u potpunosti podržavaju sposobnost agregiranja podataka o rizicima u normalnim uvjetima poslovanja i u vrijeme stresa.⁸² Pitanje pravodobnosti ključno je za spomenute rizike, zbog, primjerice, utjecaja naglog prelaska na niskougljično gospodarstvo ili učinka fizičkog događaja na poslovanje institucije. Upravljačka tijela stoga trebaju biti svjesna zbijanja na nacionalnoj, međunarodnoj, političkoj i regulatornoj razini koja bi mogla imati utjecaj na njihova izvještajna očekivanja. Od institucija se očekuje da budu prilagodljive kako bi mogle generirati agregirane podatke o klimatskim i okolišnim rizicima koji će im omogućiti da odgovore na brojne pojedinačne i izvanredne zahtjeve za izvješćivanje, uključujući zahtjeve tijekom stresnih/kriznih situacija, zahtjeve povezane s promjenjivim internim potrebama i zahtjeve za zadovoljavanje nadzornih upita kako bude rasla potreba za izvješćivanjem o klimatskim i okolišnim rizicima.

⁸² Vidi EBA-ine Smjernice o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11) i odjeljak 5.8. EBA-inih Revidiranih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) i nadzorno testiranje otpornosti na stres (EBA/GL/2018/03).

6. Nadzorna očekivanja povezana s upravljanjem rizicima

Nastavno na prethodno poglavlje u ovom odjeljku navode se detaljne upute za uključivanje klimatskih i okolišnih rizika u upravljanje kreditnim, operativnim, tržišnim i likvidnosnim rizicima te u cjelokupni ICAAP, uključujući kvantifikaciju rizika analizom scenarija i testiranjem otpornosti na stres.

6.1. Okvir upravljanja rizicima

Očekivanje 7.

Od institucija se očekuje da uključe klimatske i okolišne rizike kao pokretače postojećih kategorija rizika u svoje postojeće okvire upravljanja rizicima radi upravljanja njima te njihova praćenja i smanjivanja tijekom dovoljno dugoročnog razdoblja te da redovito provjeravaju svoja rješenja. Od institucija se očekuje da utvrde i kvantificiraju te rizike u sklopu cjelokupnog procesa osiguravanja adekvatnosti kapitala.

U sklopu cjelokupnog okvira unutarnje kontrole institucije trebaju imati uspostavljen okvir upravljanja rizicima na razini institucije koji se primjenjuje u svim poslovnim linijama i unutarnjim jedinicama, uključujući funkcije unutarnje kontrole.⁸³ ⁸⁴ U skladu s člankom 73. CRD-a, institucije moraju imati uspostavljene dobre, učinkovite i cjelovite strategije i procese za kontinuiranu procjenu i održavanje iznosa, vrsta i raspodjele internoga kapitala koje smatraju adekvatnima za pokrivanje vrste i razine rizika kojima su izložene ili kojima bi mogle biti izložene. Osim o trenutačnim značajnim rizicima, od institucija se očekuje da vode računa o svim rizicima i svim koncentracijama unutar rizika i među rizicima do kojih može doći zbog primjene njihovih strategija ili relevantnih promjena u njihovu poslovnom okružju.⁸⁵ Od institucija se tako očekuje sveobuhvatna analiza načina na koje klimatski i okolišni rizici pokreću određena područja rizika, uključujući likvidnosni, kreditni, operativni, tržišni i sve ostale značajne rizike za kapital ili bilo koju od njegovih kategorija, kojima jesu ili bi mogle biti izložene. Nadalje, od njih se očekuje da posvete posebnu pozornost koncentracijama unutar i između onih vrsta rizika koje mogu uzrokovati klimatski i okolišni rizici.

Očekivanje 7.1.

Od institucija se očekuje da imaju holistički i dobro dokumentiran pregled nad utjecajima klimatskih i okolišnih rizika na postojeće kategorije rizika. Okvirom upravljanja rizicima treba obuhvatiti bilančne i izvanbilančne rizike, posvećujući dužnu

⁸³ Vidi stavke 136. i 137. EBA-ih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁸⁴ Vidi stavke 32. i 34. Drugog načela točke (ii) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁸⁵ Vidi stavak 60. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

pozornost kako financijskim tako i nefinancijskim rizicima⁸⁶, kako za rizike kojima su institucije trenutačno izložene tako i za buduće rizike kojima bi pojedina institucija mogla biti izložena. Institucije su odgovorne za provedbu redovitog postupka utvrđivanja svih značajnih rizika i njihovo uključivanje u cijelovit popis internih rizika. Očekivanje uključuje normativno i ekonomsko gledište u ICAAP-u.⁸⁷

Očekivanje 7.2.

Od institucija se očekuje sveobuhvatno uključivanje klimatskih i okolišnih rizika u procjene značajnosti za sva poslovna područja u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju prema različitim scenarijima. Od temeljne analize očekuje se da bude usklađena s poslovnim modelom i profilom rizičnosti, uzimajući u obzir ranjivosti gospodarskih (pod)sektora, poslova i fizičkih lokacija institucija i njihovih drugih ugovornih strana. Od institucija se očekuje da dokumentiraju klimatske i okolišne rizike koje su uzele u obzir, pogotovo njihove kanale prijenosa i utjecaj na profil rizičnosti. Štoviše, od institucija se očekuje da opravdaju procjenu da rizik nije značajan, navodeći i dokumentirajući kvalitativne i kvantitativne podatke na kojima se takva procjena temelji.⁸⁸

Okvir 6.

Primjer iz prakse: povezivanje klimatskih rizika s financijskim rizicima

Neke institucije pokrenule su interni postupak povezivanja klimatskih rizika s njihovim potencijalnim financijskim utjecajima. Jedna je banka povezala glavne kanale prijenosa sa svojim postojećim kategorijama rizika i omogućila pregled procijenjenog utjecaja na njezin profil rizičnosti i predviđeni vremenski okvir.

Tablica A

Pojednostavljeni primjer povezivanja klimatskih rizika s financijskim utjecajima

Pokretač klimatskog rizika	Potencijalni financijski utjecaj	Vremenski okvir	Utjecaj na profil rizičnosti	Utjecaj na strategiju
politike i zakonodavstvo	deprecijacija imovine ugljično intenzivnih poduzeća u investicijskom portfelju	1 – 3 godine	**	****
tehnologija	korporativni klijenti u automobilskoj industriji na koje je utjecala zamjena postojećih proizvoda i usluga	3 – 5 godina	*	***
raspoloženje na tržištu	potrošači i ulagači koji preferiraju održive proizvode	1 – 3 godine	****	*
akutan fizički rizik	šteta na nekretninama i imovinu na visokorizičnim lokacijama	1 – 3 godine	*	**
kroničan fizički rizik	porast troškova za klijente radi otklanjanja šteta ili gubitaka uzrokovanih klimatskim događajima koji su utjecali na njihovu platnu sposobnost	1 – 3 godine	*	**

Izvor: ESB

Očekivanje 7.3.

Od institucija se očekuje primjerena kvantifikacija klimatskih i okolišnih rizika kojima su izložene.⁸⁹ Kako je navedeno u ESB-ovu Vodiču o ICAAP-u, ne očekuje se isključivanje rizika iz procjene zato što ih je teško kvantificirati ili zato što relevantni

⁸⁶ Vidi stavak 136. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁸⁷ Vidi Četvrtu načelo točku (i) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁸⁸ Vidi stavak 63. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁸⁹ Vidi Šesto načelo ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP), kojim je predviđeno sljedeće: „Institucija je odgovorna za primjenu metodologija kvantifikacije rizika koje su primjerene njezinim okolnostima i u sklopu ekonomskoga i u sklopu normativnoga gledišta.“

podaci nisu dostupni.⁹⁰ Ako se metodologije kvantifikacije i dalje razvijaju, uzimajući također u obzir sadašnji rad i buduće publikacije međunarodnih mreža⁹¹ i standardizacijskih tijela, institucije se mogu poslužiti vjerojatnim pretpostavkama kako bi razvile zamjene za procjenu klimatskih i okolišnih rizika. Kako je navedeno u odjeljku 6.5., institucije se u te svrhe mogu poslužiti analizom scenarija i testiranjem otpornosti na stres.

Očekivanje 7.4.

Od institucija se očekuje usvajanje strateškog pristupa upravljanju i/ili smanjenju klimatskih i okolišnih rizika u skladu s njihovom poslovnom strategijom i sklonosti preuzimanju rizika te adekvatna prilagodba politika, procedura, ograničenja i kontrola rizika. U skladu s EBA-inim smjernicama, okvirima upravljanja rizicima institucija trebaju se osigurati konkretnе upute za provedbu njihovih strategija i, gdje je prikladno, odrediti i održavati interni limiti u skladu s njihovom sklonosti preuzimanju rizika te razmjerno njihovom dobrom poslovanju, finansijskoj snazi, kapitalnoj osnovi i strateškim ciljevima.⁹² U skladu s tim, od institucija se očekuje da razmotre potrebu prilagodbe svojih politika rizika, primjerice određivanjem kriterija za utvrđivanje poslovnih područja, uključujući portfelje i ulaganja, kojima se može pomoći da postupno smanje klimatske ili okolišne rizike, što će povećati njihovu otpornost na prijelazne i/ili fizičke rizike. Institucije se potiču na uspostavu konstruktivnog dijaloga s kritičnim drugim ugovornim stranama, među ostalim s dugoročnim ciljem poboljšanja ocjene održivosti i/ili kreditnog rejtinga druge ugovorne strane. Institucije mogu također razmotriti uvođenje ograničenja financiranja određenih osjetljivih gospodarskih (pod)sektora, država, poduzeća ili izloženosti povezanih s ulaganjem u nekretnine ili čak isključiti pojedinačne (pod)sektore ili dužnike iz postupka odobravanja kredita ako nisu u skladu s njihovom sklonosti preuzimanju klimatskog rizika. Za institucije koje odobravaju ili namjeravaju odobravati održive kreditne proizvode, EBA-inim Smjernicama o odobravanju i praćenju kredita predviđeno je da institucije procijene u kojoj je mjeri to kreditiranje „u skladu s ukupnim klimatskim i okolišno održivim ciljevima ili u kojoj im mjeri pridonosi“.⁹³

Okvir 7.

Primjer iz prakse: kvantificiranje klimatskih i okolišnih utjecaja na financiranje u ICAAP-u

ESB je utvrdio da postoji banka koja u planu internog kapitala procjenjuje utjecaj svog financiranja na okoliš te dodjeljuje rejting povezan s okolišem imovini ili projektu koji se financira ili dužniku za nenamjensko financiranje, bilo da je riječ o klijentima iz sektora trgovačkih društava ili javnog sektora. Spomenuti rejting dobiva se iz procjene utjecaja pojedinog posla na klimu te uzima u obzir sve značajne okolišne čimbenike kao što je potrošnja vode, zagađenje, otpad i bioraznolikost. Na temelju spomenutog rejtinga, banka određuje kaznene bodove imovini za koju se očekuje da će imati najveći

⁹⁰ Vidi stavak 74. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP): „[...] od institucije se očekuje da utvrdi dovoljno konzervativne vrijednosti koje se odnose na te rizike uzimajući u obzir sve relevantne informacije te postižući primjerenost i usklađenost u odabiru metodologija kvantifikacije rizika.“

⁹¹ Vidi *Overview of Environmental Risk Analysis by Financial Institutions*, NGFS, 2020. i *Case Studies of Environmental Risk Analysis Methodologies*, NGFS, 2020.

⁹² Vidi stavak 135., 137. i 138. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

⁹³ Vidi stavak 59. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

utjecaj na okoliš, što dovodi do porasta analitičkog pondera rizika za te izloženosti. Banka je izvjestila da poslovima s negativnim utjecajem na okoliš i klimu povećava analitički ponder rizika imovine do ukupno jedne četrtine. U konačnici, taj se učinak odražava na očekivanoj stopi povrata na imovinu, što potencijalno dovodi do poticanja ulaganja ili odustajanja od ulaganja u pojedine sektore.

Očekivanje 7.5.

Od institucija se očekuje da provode detaljnu dubinsku analizu s aspekta utjecaja na klimu i okoliš, na početku poslovnog odnosa s klijentom i kontinuirano tijekom trajanja tog odnosa. To bi trebalo uključivati prikupljanje informacija i podataka potrebnih za procjenu ranjivosti izloženosti i ulaganja klimatskim i okolišnim rizicima, i to na početku poslovnog odnosa i pri njihovu ugovaranju. Od institucija se očekuje da obave provjeru razboritosti spomenutih informacija i podataka u skladu s politikama i postupcima pojedine institucije povezanimi s rizicima. Od institucija se očekuje da budu svjesne utjecaja svojih klijenata na klimu i okoliš i njihovih s time povezanih ranjivosti te njihova pristupa upravljanju tim utjecajem i rizicima. Štoviše, detaljna dubinska analiza utjecaja na okoliš, kada je na adekvatan način uzeta u obzir, može smanjiti reputacijski rizik i rizik odgovornosti. Očekuje se da se opseg i detaljnost dubinske analize određuju prema sektoru i geografskom položaju klijenta. Ako se ocjeni nužnim, institucije mogu razmotriti i potrebu konzultiranja vanjskih stručnjaka. Institucijama se preporučuje da, primjerice, osiguraju usklađenost s OECD-ovim Smjernicama za multinacionalna poduzeća⁹⁴. Očekuje se da svi nalazi koji proizađu iz dubinske analize budu uzeti u obzir pri donošenju odluke o odnosu ili nastavku odnosa s klijentom.

Očekivanje 7.6.

Od institucija se očekuje da procijene utjecaj klimatskih i okolišnih rizika na adekvatnost njihova kapitala s ekonomskoga i normativnoga gledišta. U skladu s ESB-ovim Vodičem o ICAAP-u, od institucija se očekuje da u svojim prospektivnim procjenama adekvatnosti kapitala uzmu u obzir sve rizike i koncentracije unutar i između spomenutih rizika koji mogu proizaći iz relevantnih promjena u njihovu poslovnom okružju.⁹⁵ Isto tako, ESB očekuje od institucija da uključe klimatske promjene, posebice prelazak na nove izvore energije, u svoje procjene s gledišta ekonomske vrijednosti. Od institucija se očekuje da uzmu u obzir utjecaj klimatskih i okolišnih rizika pri određivanju adekvatnosti njihova kapitala na način koji omogućuje instituciji održivu primjenu njezina poslovnog modela osiguravajući ekonomsku i normativnu adekvatnost kapitala.⁹⁶ Kako je navedeno u ESB-ovu Vodiču o ICAAP-u, od institucija se očekuje da primjenjuju kako normativno tako i ekonomsko gledište koji se međusobno nadopunjaju. Od institucija se očekuje da u skladu s ekonomskim gledištem uzimaju u obzir potencijalne učinke klimatskih i okolišnih rizika na ekonomsku vrijednost. Očekuje se da potencijalan utjecaj na buduće stope regulatornog kapitala, vidljiv u procjenama osnovnog i nepovoljnog scenarija, bude uzet u obzir u skladu s normativnim gledištem. Od institucija se također očekuje da

⁹⁴ Vidi [OECD-ove Smjernice za multinacionalna poduzeća](#), OECD, 2019. i [Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting – Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises](#), OECD, 2019. Prijevod smjernica dostupan je na [mrežnim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova](#).

⁹⁵ Vidi stavak 60. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

⁹⁶ Vidi Treće načelo ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) u vezi s definicijama normativnoga i ekonomskoga gledišta.

uzmu u obzir rezultate spomenutih procjena pri utvrđivanju svoje sklonosti preuzimanju rizika i poslovne strategije kao i općenito pri donošenju odluka.

Očekivanje 7.7.

Od institucija se očekuje da pri svojim redovitim provjerama procjenjuju prikladnost svojih instrumenata utvrđivanja, mjerena i smanjenja klimatskih i okolišnih rizika. Institucije trebaju provoditi redovite interne provjere,⁹⁷ primjerice u sklopu ICAAP-a.⁹⁸ Svrha je tih provjera procijeniti jesu li interni postupci i metodologije doveli do jasnih rezultata te jesu li i dalje primjereni s obzirom na trenutačna i buduća zbivanja.⁹⁹ Budući da je raspoloživo sve više podataka i da se metodologije za utvrđivanje i mjerjenje klimatskih i okolišnih rizika brzo razvijaju, od institucija se očekuje da redovito razmatraju prikladnost i kvalitetu svojih izvora podataka i metoda.

6.2. Upravljanje kreditnim rizikom

Očekivanje 8.

Od institucija se očekuje da pri upravljanju kreditnim rizikom uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike u svim fazama postupka odobravanja kredita te da prate rizike u svojim portfeljima.

U skladu s člankom 79. CRD-a, nadležna tijela moraju, između ostalog, osigurati da institucije odobravaju kredite na temelju dobrih i jasno definiranih kriterija i da je postupak odobravanja, izmjene, obnavljanja i refinanciranja kredita jasno određen. S tim se ciljem od institucija očekuje da usvoje holistički pristup i uzimaju u obzir rizike povezane s klimatskim i okolišnim čimbenicima u svojim politikama i postupcima upravljanja kreditnim rizikom u skladu s EBA-inim Smjernicama o odobravanju i praćenju kredita.¹⁰⁰ ¹⁰¹

Očekivanje 8.1.

Očekuje se da klimatski i okolišni rizici budu uključeni u sve bitne faze postupka odobravanja i obrade kredita. Od institucija se posebno očekuje da predvide kako klimatski i okolišni rizici utječu na rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza dužnika.¹⁰² Očekuje se utvrđivanje i procjena klimatskih i okolišnih čimbenika značajnih za rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza koji proizlazi iz kreditne izloženosti. Pri navedenoj procjeni institucije mogu uzeti u obzir kvalitetu klijentova upravljanja klimatskim i okolišnim rizicima. Od institucija se očekuje da na prikidan način uzimaju u obzir promjene u profilu rizičnosti sektora i geografskih područja koje proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika. Primjerice, prekomjerno iskorištavanje

⁹⁷ Vidi stavak 21. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP). ESB ne propisuje učestalost očekivanih provjera, ali želi osigurati da interni postupci budu „i dalje primjereni s obzirom na sadašnju situaciju i buduća kretanja“.

⁹⁸ Vidi članak 73. CRD-a IV.

⁹⁹ Vidi stavak 18. Prvog načela točke (iii) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

¹⁰⁰ Vidi stavak 51. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

¹⁰¹ Vidi također Drugo načelo točke (ii) i (iii) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

¹⁰² Vidi stavke 57., 126., 127., 146., 149. i 188. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

prirodnih resursa, kao što je voda, na određenim područjima može dovesti do ograničenja njihove upotrebe, što pak može dovesti do poremećaja proizvodnje i gubitaka za druge ugovorne strane institucija.

Okvir 8.

Primjer iz prakse: neformalna vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza na temelju klimatskih podataka

ESB navodi primjer da institucije u svojim postupcima odobravanja kredita često kvalitativno uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike. Međutim, neke razmatraju uključivanje tih rizika u svoje modele ili su u postupku razvijanja alata kako bi ih uključile u svoje modele. Jedna banka razvija neformalnu vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza (PD) o kojoj će se izvješćivati zajedno s regularnim PD-om. Neformalna vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza na temelju klimatskih podataka uzimala bi u obzir detaljnu analizu fizičkih i prijelaznih rizika za druge ugovorne strane visokog rizika utvrđene u postupku provjere. Velika razlika među njima upućivala bi na potrebu za donošenjem mjera za smanjenje rizika. Druga banka razvija sustav ocjenjivanja za rizike održivosti koji obuhvaća kvalitativne aspekte. Na temelju ocjena dodjeljivao bi se fiksni ponder u modelu. Jedna pak druga banka uključuje okolišne varijable u svoje interne modele za ocjenjivanje kreditne sposobnosti. Ocjenjivanje s obzirom na okolišne aspekte uvedeno je za sektore za koje je utvrđeno da je takva procjena relevantna za analizu razlika u kreditnoj kvaliteti. Potencijalni utjecaj temeljnih aktivnosti na okoliš utječe na kreditnu kvalitetu. Modeli za ocjenjivanje kreditne sposobnosti uvedeni su za izloženosti prema velikim i drugim trgovačkim društвima te za izloženosti koje proizlaze iz projektnog financiranja.

Očekivanje 8.2.

Od institucija se očekuje da prilagode svoje postupke klasifikacije rizika kako bi barem kvalitativno utvrdile i vrednovale klimatske i okolišne rizike. Od institucija se očekuje da odrede prikladne opće pokazatelje rizika ili rejtinge za svoje druge ugovorne strane koji će uzimati u obzir klimatske i okolišne rizike. U sklopu postupaka klasifikacije rizika od institucija se očekuje da utvrde koji bi dužnici mogli, izravno ili neizravno, biti izloženi povećanim klimatskim i okolišnim rizicima.¹⁰³ Kritične izloženosti spomenutim rizicima potrebno je istaknuti i, po potrebi, razmotriti prema različitim scenarijima¹⁰⁴ kako bi se osigurala sposobnost pravodobne procjene i uvođenja mjera za smanjenje rizika, uključujući određivanje cijena. Od institucija se očekuje da razmotre, primjerice, primjenu toplinskih karata na kojima se ističu najveći rizici održivosti na temelju važnosti različitih gospodarskih (pod)sektora za određenog klijenta.

Očekivanje 8.3.

Od institucija se očekuje da uzimaju u obzir klimatske i okolišne rizike pri vrednovanju kolateralna. Klimatski i okolišni rizici mogu utjecati na vrijednost kolateralna. Od institucija se očekuje da s tim u vezi posvete posebnu pozornost fizičkim lokacijama i energetskoj učinkovitosti poslovnih i stambenih nekretnina. Od

¹⁰³ Vidi stavke 57., 126., 127., 146., 149. i 188. EBA-ih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

¹⁰⁴ Mogući scenariji uključuju, između ostalog, pregled trenutačnih i očekivanih emisija stakleničkih plinova, tržišnog okružja, nadzornih zahtjeva za poduzeća o kojima je riječ, vjerojatni utjecaj na profitabilnost i solventnost dužnika itd.

institucija se očekuje da uključe navedena razmatranja u postupak utvrđivanja vrijednosti kolateralna i postupak provjere koje nalažu važeći propisi.¹⁰⁵

Očekivanje 8.4.

Od institucija se očekuje da prate kreditne rizike u svojim portfeljima i njima upravljaju, posebice, analizom sektorske ili geografske koncentracije, ili koncentracije velikih izloženosti pojedinačnim dužnicima, uključujući koncentracije kreditnog rizika koje proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika, primjenjujući ograničenja izloženosti ili strategije razduživanja.¹⁰⁶ Od institucija se očekuje da prate u kojoj su mjeri geografske i sektorske koncentracije izložene klimatskim i okolišnim rizicima. Institucije, osim toga, mogu mjeriti koncentracije imovine s određenim značajkama na koje će možda biti usmjerene prijelazne politike, kao što je primjerice distribucija oznaka energetske učinkovitosti u portfeljima stambenih i poslovnih nekretnina u svjetlu potencijalnih zakonskih propisa. Što se tiče velikih drugih ugovornih strana, institucije mogu uzeti u obzir klimatske i okolišne rizike pri analizi velikih izloženosti pojedinačnim dužnicima. Institucijama se preporučuje da razvijaju svoje kapacitete praćenja zajedno s mjerilima i ograničenjima koje su razvile u skladu sa svojom sklonosti preuzimanju rizika i okvirom upravljanja podacima.

Očekivanje 8.5.

Od okvira institucija za određivanje cijena kredita očekuje se da odražavaju njihovu sklonost preuzimanju rizika i poslovnu strategiju povezanu s klimatskim i okolišnim rizicima.¹⁰⁷ U skladu s člankom 76. stavkom 3. CRD-a IV, odbor za rizike pojedine institucije treba preispitati uzimaju li se cijenama imovine koje se nude klijentima u potpunosti u obzir poslovni model i strategija upravljanja rizicima. Cijena kredita važan je upravljački mehanizam za institucije, kojim se određuje razina i izvor njihova budućeg prihoda. Primjerice, u sklopu svoje poslovne strategije i sklonosti preuzimanju rizika, institucije mogu odlučiti smanjiti ili ograničiti izloženosti sektorima koji su štetni za okoliš ili klimu, ili odustati od kredita osiguranih kolateralom u obliku nekretnina koje nisu energetski učinkovite. Od okvira određivanja cijena tada se očekuje da podupire odabранo gledište i strategiju povezanu s rizicima, primjerice diferencijacijom cijena kredita za izloženosti prema njihovoj energetskoj učinkovitosti ili uvođenjem posebne naknade za pojedine sektore ili klijente. U skladu sa svojom poslovnom strategijom i sklonosti preuzimanju rizika, institucije također mogu poticati klijente na smanjenje klimatskih i okolišnih rizika. To, primjerice, može uključivati određivanje kamatne stope za ekološki održive kredite na razini koja je u skladu s jačom otpornošću na tu vrstu rizika i povezanim poboljšanjem kreditne sposobnosti pod uvjetima koji se u ostalim segmentima nisu promijenili. Za banke koje odobravaju održive kredite, postupak prilagodbe kamatne stope može biti povezan s uvjetom da klijent ostvari određene ciljeve održivosti tijekom unaprijed određenog razdoblja smanjivanja klimatskih i okolišnih rizika.

¹⁰⁵ Vidi, na primjer, članak 208. dijela trećeg CRR-a.

¹⁰⁶ Vidi stavak 245. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

¹⁰⁷ Vidi stavke 200. i 201. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

Okvir 9.

Primjer iz prakse: diferencijacija cijena hipotekarnih kredita

ESB navodi primjer institucije koja određuje različite cijene hipotekarnih kredita klijentima ovisno o oznaci energetske učinkovitosti relevantne nekretnine. Hipoteke povezane s boljom oznakom energetske učinkovitosti imaju nižu cijenu nego hipoteke s lošijom oznakom energetske učinkovitosti ako institucija prema svojim projekcijama ostvaruje ciljanu profitabilnost u vezi s hipotekama.

Diferencijacija cijena zasniva se na prenisi da će portfelj s većim brojem boljih oznaka energetske učinkovitosti najvjerojatnije biti manje izložen prijelaznom riziku te je stoga u skladu s poslovnom strategijom institucije.

Očekivanje 8.6.

Očekuje se da određivanje cijena kredita institucija odražava različite troškove koji proizlaze iz klimatskih i okolišnih rizika. Kako je navedeno u EBA-inim Smjernicama o odobravanju i praćenju kredita,¹⁰⁸ institucije bi trebale primjenjivati okvir određivanja cijena koji je povezan s obilježjima kredita, uzimajući u obzir sve relevantne troškove. Utjecaj klimatskih i okolišnih rizika može se pokazati u različitim oblicima troškova, kao što je trošak kapitala, financiranja ili kreditnog rizika. Ekološki održiva imovina može se, primjerice, financirati posebno namijenjenim instrumentima, kao što su zelene (pokrivenе) obveznice, što dovodi do razlika u troškovima financiranja. Na područjima koja su izložena sve većim fizičkim klimatskim rizicima, kao što su poplave ili suše, može doći do porasta kreditnih gubitaka. Od institucija se očekuje da uzmu u obzir ta kretanja te da ih utvrđene cijene kredita odražavaju, primjerice određivanjem većih kreditnih troškova kako bi se uzeli u obzir klimatski i okolišni rizici. Nadalje, od institucija se očekuje da cijene koje su odredile odražavaju veće troškove financiranja imovine koja je posebno izložena fizičkom ili prijelaznom riziku.

6.3. Upravljanje operativnim rizikom

Očekivanje 9.

Od institucija se očekuje da uzmu u obzir negativan utjecaj koji bi klimatski i okolišni događaji mogli imati na kontinuitet poslovanja i mjeru u kojoj bi priroda njihovih aktivnosti mogla povećati reputacijski rizik i/ili rizik odgovornosti.

Kako je navedeno u članku 85. CRD-a i u EBA-inim smjernicama¹⁰⁹, institucije trebaju provoditi politike i procese za vrednovanje izloženosti operativnom riziku i upravljanje njome. Trebaju procijeniti operativni rizik u svim poslovnim linijama i aktivnostima te utvrditi kako se operativni rizik može ostvariti.¹¹⁰ Od institucija se također očekuje usvajanje svih potrebnih mjera za zaštitu kontinuiteta poslovanja te osiguravanje

¹⁰⁸ Vidi stavke 186., 187. i 190. EBA-inih Smjernica o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06).

¹⁰⁹ Vidi stavak 255. EBA-inih Revidiranih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) i nadzorno testiranje otpornosti na stres (EBA/GL/2018/03).

¹¹⁰ Vidi također Četvrtu načelo i stavak 60. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

pravodobnog oporavka, kako s aspekta politika tako i s aspekta funkcioniranja materijalne imovine, uključujući informatičke sustave.

Očekivanje 9.1.

Od institucija se očekuje da procijene utjecaj fizičkih rizika na njihovo općenito poslovanje, uključujući sposobnost brzog oporavka sposobnosti da nastave pružati usluge. Institucije se podsjeća da tu procjenu treba provoditi u sklopu upravljanja kontinuitetom poslovanja, kako je navedeno u EBA-inim Smjernicama o internom upravljanju.¹¹¹ Geografska lokacija na kojoj institucija posluje može je učiniti izloženijom fizičkim rizicima. Institucije se podsjeća da procjenjuju značajnost operativnog rizika koji proizlazi iz fizičkih rizika. To se posebice odnosi na eksternalizirane usluge i informatičke aktivnosti, posebno ako su pružatelji usluga na lokacijama koje su izložene ekstremnim vremenskim događajima ili drugim ekološkim ranjivostima.

Institucije se podsjeća da uzmu u obzir može li navedeno utjecati na njihovu sposobnost obrade transakcija, pružanja usluga ili uzrokovati pravnu odgovornost za štetu trećim osobama, kao što su klijenti ili drugi dionici. Pri procjeni kritičnih ili važnih funkcija od institucija se očekuje da uzmu u obzir utjecaje klimatskih promjena na pružanje tih usluga.¹¹² Ako je rezultat navedenih procjena značajan za bilo koju poslovnu liniju ili aktivnost institucije, očekuje se da bude obuhvaćen planom kontinuiteta poslovanja institucije.

Očekivanje 9.2.

Od institucija se očekuje da procijene u kojoj mjeri se zbog prirode aktivnosti u kojima sudjeluju povećava rizik negativnog financijskog utjecaja koji proizlazi iz budućeg gubitka reputacije, odgovornosti za štetu i/ili sudske postupake. U skladu s EBA-inim smjernicama, institucije trebaju obuhvatiti sve relevantne rizike okvirom upravljanja rizicima, uzimajući u obzir kako finansijske tako i nefinansijske rizike, uključujući reputacijski rizik.¹¹³ Reputacijski rizici mogu se brzo pojaviti i utjecati na tvrtke. Institucije koje se dovodi u vezu sa socijalnim ili ekološkim kontroverzama, ili općenito institucije kod kojih postoji percepcija da nedovoljno vode računa o okolišu u svojim poslovnim aktivnostima, mogu se suočiti s negativnim finansijskim učincima koji proizlaze iz reputacijskog rizika kao rezultata promjena raspoloženja na tržištu prema okolišnim i klimatskim rizicima. Slično tomu, kako bi se izbjegao reputacijski rizik i rizik pokretanja sudske postupaka koji proizlaze iz kontroverzi povezanih s njihovim proizvodima, primjerice zbog ulaganja u proizvode s negativnim utjecajem na okoliš, od institucija se očekuje da razmotre ocjenjivanje usklađenosti svojih investicijskih proizvoda s međunarodnom ili europskom najboljom praksom, kao što je standard za zelenu obveznicu EU-a.¹¹⁴ Osim toga, financiranje poduzeća koja su

¹¹¹ Vidi stavke od 208. do 213. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11).

¹¹² Vidi stavak 31. odjeljka 4. EBA-inih Smjernica za eksternalizaciju (EBA/GL/2019/02).

¹¹³ Vidi stavak 136. EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11). O procjeni reputacijskog rizika od strane nadležnih tijela u kontekstu operativnog rizika vidi pododjeljak 6.4.3. pročišćene verzije EBA-inih Revidiranih Smjernica o zajedničkim postupcima i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) i nadzorno testiranje otpornosti na stres (EBA/GL/2018/03).

¹¹⁴ Nadalje, kreditne institucije koje pružaju usluge upravljanja portfeljem i/ili finansijskog savjetovanja morat će poštovati zahtjeve za objavljivanje propisane Uredbom (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga, koje će biti detaljnije opisane u tehničkim standardima.

važni zagađivači može biti pokretač reputacijskog rizika za institucije. Nadalje, institucije mogu odlučiti donijeti politike koje reguliraju odnose s klijentima i odgovor na kontroverze, ako i kada do njih dođe. Institucije mogu razmotriti obavljanje periodičnih provjera drugih ugovornih strana u kontekstu kontroverznih aktivnosti, provođenjem provjere ekološkog otiska i/ili izračunavanja troškova potencijalne štete kako bi utvrdile potencijalne džepove rizika, te iskazati rezultate spomenutih provjera u relevantnim izvješćima o rizicima.

Okvir 10.

Primjer iz prakse: reputacijski rizici obuhvaćeni ICAAP-om

ESB navodi primjer institucije koja uzima u obzir reputacijske rizike koji proizlaze iz okolišnih, socijalnih ili upravljačkih utjecaja u svom postupku procjene adekvatnosti internog kapitala. Institucija je izložena znatnom reputacijskom riziku povezanom s okolišnim i socijalnim čimbenicima jer je njen poslovni model usmjeren na financiranje privatnih poduzeća u zemljama s tržištima u nastajanju. Svaki od njenih klijenata stoga je kategoriziran na temelju stupnja potencijalnog negativnog okolišnog, socijalnog ili upravljačkog utjecaja. U klasifikacijskom sustavu te institucije postoje četiri kategorije rizika koje variraju od „znatnog“ do „minimalnog ili bez“ okolišnog, socijalnog ili upravljačkog utjecaja. Institucija dodaje određeni iznos kapitalu ovisno o broju klijenata u svakoj od kategorija rizika. Svaka kategorija ima određeni kapitalni zahtjev po klijentu, tj. institucija zahtijeva više kapitala za klijente koji su klasificirani u višu kategoriju rizika.

6.4. Upravljanje tržišnim rizikom

Očekivanje 10.

Od institucija se očekuje da kontinuirano prate učinak klimatskih i okolišnih čimbenika na njihove trenutačne pozicije tržišnog rizika i buduća ulaganja i da razvijaju testove otpornosti na stres koji uključuju klimatske i okolišne rizike.

Člankom 83. CRD-a propisuje se da nadležna tijela moraju osigurati provedbu politika i procesa za utvrđivanje i mjerjenje svih značajnih izvora i učinaka tržišnih rizika te upravljanje njima. Što se tiče upravljanja tržišnim rizikom, od institucija se očekuje da uzmu u obzir da bi okolišni i klimatski rizici mogli dovesti do mogućih pomaka u ponudi i potražnji za finansijskim instrumentima (npr. vrijednosnim papirima, izvedenim finansijskim instrumentima), proizvodima i uslugama, s posljedičnim utjecajem na njihovu vrijednost.¹¹⁵ Institucije koje ulažu u poduzeća s poslovnim modelima koji su percipirani kao ekološki neodrživi ili su smješteni na geografskim područjima koja su izložena fizičkim rizicima mogu pretrpjeti smanjenje vrijednosti svojih ulaganja zbog promjena politika, promjena raspoloženja na tržištu ili tehnologije, ili zbog ekstremnih vremenskih događaja ili postupnih negativnih promjena klimatskih uvjeta.

¹¹⁵ Vidi također Drugo načelo i Sedmo načelo ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

U skladu s naravi gledišta u ICAAP-u, od institucija se očekuje da s normativnog gledišta minimalno procijene rizike koji proizlaze iz dužničkih, vlasničkih ili s vlasnicima povezanih finansijskih instrumenata u regulatornoj knjizi trgovanja kao i deviznih pozicija i robnog rizika kako u knjizi trgovanja tako i u knjizi banke. U skladu s ekonomskim gledištem očekuje se da svi instrumenti budu procijenjeni na temelju ekonomske vrijednosti, neovisno o njihovu računovodstvenom tretmanu.

Nadalje, očekuje se da procjena uzme u obzir knjigu banke, a pogotovo sljedeće potkategorije tržišnog rizika: rizik kreditne marže koji proizlazi iz pozicija koje se mijere po fer vrijednosti i trošku te rizik koji proizlazi iz izloženosti na osnovi vlasničkih ulaganja.

Kada je riječ o komponenti rizika kreditne marže pozicija u knjizi banke, od institucija se očekuje da procijene relevantnost kreditne marže svih pokretača ukupnog tržišnog rizika. To je važno kada se uzme u obzir, između ostalog, da finansijski instrumenti koje su izdala poduzeća koja pripadaju sektorima koje se percipira kao ekološki neodržive i koja ne usvoje sveobuhvatan pristup upravljanja održivošću, mogu pretrpjeti iznenadno smanjenje vrijednosti. U tom smislu, potrebno je redovito pratiti vrijednost izloženosti vlasničkim vrijednosnim papirima radi procjene je li na njihovu vrijednost negativno utjecala promjena u percepciji rizičnosti izdavatelja, posebice zbog klimatskih i okolišnih rizika.

Od institucija koje su specijalizirane za trgovanje robom očekuje se da posebnu pozornost posvete mogućim skrivenim ranjivostima, uključujući, ali ne samo, skokove cijena i vrijednosti određene robe koja je percipirana kao ekološki slabije održiva od drugih roba.

Osim toga, preporučuje se institucijama da prate u kojoj su mjeri države kojima su izložene zbog ulaganja u državne vrijednosne papire izložene prijelaznim i fizičkim rizicima.

Zbog posebnih obilježja tržišnih aktivnosti interno testiranje otpornosti na stres (npr. analiza osjetljivosti) može se korisno upotrijebiti da bi se bolje razumjela i procijenila važnost klimatskih rizika za knjigu trgovanja ili knjigu banke pojedine institucije. Od spomenutih analiza očekuje se da uzmu u obzir klimatske i okolišne rizike u skladu s normativnim i ekonomskim gledištem u ICAAP-u zajedno s ostalim rizicima, dopunjajući povjesne raspodjele hipotetskim pretpostavkama.¹¹⁶

¹¹⁶ Vidi stavak 69. EBA-inih Smjernica za testiranje otpornosti institucija na stres (EBA/GL/2018/04).

6.5. Analiza scenarija i testiranje otpornosti na stres

Očekivanje 11.

Od institucija sa značajnim klimatskim i okolišnim rizicima očekuje se da ocjenjuju primjerenost svog testiranja otpornosti na stres radi uključivanja tih rizika u osnovne i nepovoljne scenarije.

Od institucija se očekuje da u sklopu ICAAP-a testiranjem otpornosti na stres provedu prilagođenu i detaljnu provjeru svojih ranjivosti.¹¹⁷ Scenariji stresa trebaju obuhvaćati sve značajne rizike koji mogu umanjiti interni kapital ili utjecati na stope regulatornog kapitala te ih je potrebno rabiti u sklopu programa testiranja otpornosti na stres pojedine institucije kako s ekonomskoga tako i normativnoga gledišta. Od institucija se očekuje da razmotre upotrebu scenarija koji su u skladu sa znanstvenim predviđanjima o klimatskim promjenama, kao što su scenariji IPCC-a. Posebno što se tiče prijelaznog rizika, od institucija se očekuje upotreba scenarija koji za različite ishode politika (rani ili kasniji prijelazi) imaju ugrađene vjerojatne premise povezane s fizičkim ishodom.¹¹⁸ To primjerice uključuje da uzmu u obzir kako kronični klimatski utjecaji povezani sa scenarijem kasnog prijelaza mogu potencijalno dodatno povećati potrebu za mjerama politike. Svi navedeni aspekti trebali bi biti adekvatno obuhvaćeni ICAAP-om pojedine institucije.¹¹⁹ Pri analizi scenarija ili testiranju otpornosti na stres u odnosu na klimatske i okolišne rizike od institucija se očekuje da u skladu s normativnim i ekonomskim gledištem uzmu u obzir barem sljedeće aspekte:

- kako na instituciju mogu utjecati fizički i prijelazni rizici
- kako se klimatski i okolišni rizici mogu mijenjati u različitim scenarijima, uzimajući u obzir da ti rizici možda nisu u potpunosti obuhvaćeni povjesnim podacima
- kako se klimatski i okolišni rizici mogu ostvariti u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju ovisno o scenariju koji je uzet u obzir.

Od institucija se očekuje da odrede pretpostavke za svoj profil rizičnosti i pojedinačne značajke te da uzmu u obzir različite scenarije s različitim kombinacijama pretpostavki. Od institucija se u sklopu njihova planiranja kapitala očekuje da procijene adekvatnost svog kapitala prema vjerojatnom osnovnom scenariju i nepovoljnim scenarijima prilagođenima instituciji.

Od institucija se očekuje da u nepovoljnim scenarijima pretpostave neuobičajena, ali moguća, kretanja koja su dostatno negativna s aspekta utjecaja na stope regulatornog kapitala.

¹¹⁷ Vidi stavak 140. i sljedeće stavke EBA-inih Smjernica o internom upravljanju (EBA/GL/2017/11) i poglavљa 5.4. i 6.5. EBA-inih Smjernica o informacijama o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) i postupku procjene adekvatnosti interne likvidnosti (ILAAP) koje se prikupljaju za potrebe postupka nadzorne provjere i ocjene (SREP) (EBA/GL/2016/10).

¹¹⁸ Vidi, na primjer, *World Energy Model*, IEA, 2019., *NGFS Climate scenarios for central banks and supervisors*, NGFS, 2020. i *Changing course: A comprehensive investor guide to scenario-based methods for climate risk assessment, in response to the TCFD*, UNEP FI Investor Pilot ili UNEP FI, 2019.

¹¹⁹ Vidi članak 73. CRR-a.

U skladu s ESB-ovim Vodičem o ICAAP-u, od normativnoga gledišta očekuje se obuhvat budućeg razdoblja od najmanje tri godine. Od institucija se očekuje da pri svom strateškom planiranju razmjerno uzmu u obzir događaje tijekom razdoblja dužeg od spomenutog minimalnog razdoblja ako oni budu imali značajan utjecaj.¹²⁰ Od institucija se očekuje da uzmu u obzir duža razdoblja za klimatske i okolišne rizike jer je vjerojatno da će se oni ostvariti u srednjoročnom ili dugoročnom razdoblju. Duža vremenska razdoblja trebala bi biti posebno uključena u testiranje otpornosti na stres s ekonomskoga gledišta.

Osim toga, od institucija se očekuje da pri oblikovanju scenarija za postupke planiranja oporavka uzmu u obzir važnost klimatskih utjecaja na njihove poslovne linije. Kako je propisano direktivom o oporavku i sanaciji banaka¹²¹, institucije trebaju razmotriti niz scenarija ozbiljnog makroekonomskog i finansijskog stresa za sveobuhvatan plan oporavka. Od institucija se očekuje testiranje različitih mogućnosti oporavka prema tim scenarijima kako bi utvrdile njihovu učinkovitost u tim okolnostima.

6.6. Upravljanje likvidnosnim rizikom

Očekivanje 12.

Od institucija se očekuje da procijene mogu li im značajni klimatski i okolišni rizici uzrokovati neto gotovinske odlike ili iscrpiti zaštitne slojeve likvidnosti te, ako mogu, da uključe navedene čimbenike u upravljanje likvidnosnim rizikom i određivanje zaštitnog sloja likvidnosti.

U skladu s člankom 86. stavkom 1. CRD-a, institucije moraju imati robusne strategije, politike, procese i sustave za utvrđivanje, mjerjenje i praćenje rizika likvidnosti te upravljanje tim rizikom tijekom odgovarajućeg razdoblja kako bi se osiguralo da održavaju odgovarajuće razine zaštitnih slojeva likvidnosti.

Kako bi osigurale robusno upravljanje likvidnosnim rizikom, od institucija se očekuje da uzimaju u obzir izravne i neizravne utjecaje klimatskih i okolišnih rizika na njihovu likvidnosnu poziciju.¹²² ¹²³ Institucije se potiče da uključe navedeno u svoj ILAAP, uzimajući pritom u obzir klimatske i okolišne rizike kako s ekonomskoga tako i s

¹²⁰ Vidi stavak 44. i bilješku 22. ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

¹²¹ Vidi članak 5. stavak 6. Direktive 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava (BRRD).

¹²² Izravno, kao rezultat ekstremnih fizičkih događaja, klijenti se mogu odlučiti podići novac sa svojih računa kako bi financirali popravak štete, čime bi prisilili kreditnu instituciju da proda velik dio imovine kako bi pokrila spomenute odlike (vidi *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks*, BaFin, 2020., str. 18.). Neizravno, banke s bilancama koje bi bile pogodene kreditnim i tržišnim rizicima mogle bi biti nesposobne za vlastito refinanciranje, što bi potencijalno dovelo do tenzija na međubankovnom tržištu (Vidi *The Green Swan*, BIS, 2020., str. 28.). Nadalje, likvidnosni rizik banaka može se povećati zbog makroekonomskih šokova uzrokovanih fizičkim ili prijelaznim rizicima, što bi, na primjer, moglo smanjiti izbor vrijednosnih papira raspoloživih za ulaganje.

¹²³ Vidi Četvrtu načelo točku (iv) ESB-ova Vodiča o postupku procjene adekvatnosti interne likvidnosti (ILAAP), studeni 2018.

normativnoga gledišta. Očekuje se da navedene procjene budu usmjerene prema budućnosti i uzimaju u obzir uobičajene i stresne uvjete te posebice ozbiljne, ali vjerojatne, scenarije koji se mogu dogoditi istodobno, pri čemu naglasak treba biti stavljena na glavne ranjivosti. U skladu s tim, od institucija se očekuje da procijene bi li klimatski i okolišni rizici mogli imati značajan utjecaj na neto gotovinske odljeve ili zaštitne slojeve likvidnosti. Ako je to slučaj, od institucija se očekuje da uključe navedeno u svoje upravljanje likvidnosnim rizikom i određivanje zaštitnog sloja likvidnosti.

Institucije bi primjerice mogle razmotriti mogućnost da do kombinacije idiosinkratične i stresne situacije na tržištu dođe istodobno s materijalizacijom klimatskih ili okolišnih rizika. Nadalje, institucije bi mogle razmotriti kako bi na njihovu likvidnosnu poziciju mogla utjecati materijalizacija klimatskih ili okolišnih rizika koja ima utjecaj na vrijednost njihovih zaštitnih slojeva likvidnosti. Institucije bi također mogle razmotriti utjecaj takvih rizika na likvidnosne pozicije po područjima, primjerice u lokalnim valutama, kao i potencijalne operativne i druge zapreke osiguravanju likvidnosti područjima na kojima je došlo do materijalizacije klimatskih ili okolišnih rizika.

Nadalje, od institucija se očekuje da povežu svoju poslovnu strategiju s distribucijom izvora likvidnosti. S tim ciljem, institucije se podsjeća da u svojim internim postupcima određivanja cijena uzmu u obzir specifični maržni trošak financiranja održivih instrumenata refinanciranja, uključujući, po potrebi, troškove i koristi likvidnosti u usporedbi s uobičajenim instrumentima refinanciranja.¹²⁴

¹²⁴ Vidi stavke 24. i 25. CEBS-ovih Smjernica o raspodjeli likvidnosnih troškova i koristi od 27. listopada 2010.

7. Nadzorna očekivanja povezana s objavama

Pristup informacijama nužan je za promicanje transparentnosti u finansijskim institucijama i doprinos urednom funkcioniranju finansijskih tržišta.¹²⁵ Europski regulatorni okvir zato određuje zahtjeve povezane s objavama kako bi se osigurala raspoloživost ključnih informacija o kapitalu, rizicima i izloženostima rizicima institucija s ciljem adekvatnog informiranja sudionika na tržištu. Objave o klimatskim rizicima omogućuju sudionicima na tržištu donošenje bolje utemeljenih procjena o fizičkim i prijelaznim rizicima. To pak s druge strane omogućuje da institucije i ulagači bolje razumiju finansijske posljedice klimatskih promjena.

Potrebno je naglasiti da su institucije EU-a postigle politički dogovor o razvijanju klasifikacijskog sustava, odnosno taksonomije, za održiva ulaganja na razini Europske unije. Ubuduće će se od institucija na koje se primjenjuje direktiva o nefinansijskom izvještavanju tražiti dodatna transparentnost o opsegu u kojem se njihove aktivnosti mogu smatrati ekološko održivima.¹²⁶ U tom kontekstu potrebno je naglasiti da Europska komisija planira preispitati direktivu u sklopu strategije osnaživanja temelja za održiva ulaganja.¹²⁷ ¹²⁸

Politike i postupci objave

Očekivanje 13.

Od institucija se očekuje da u svrhu svojih regulatornih objava objavljaju smislene informacije i ključna mjerila klimatskih i okolišnih rizika koje su odredile kao značajne, poštujući Smjernice za izvješćivanje o nefinansijskim informacijama Europske komisije: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom.

Očekivanje 13.1.

Od institucija se očekuje da u svojim politikama objave navedu glavne čimbenike na kojima se temelji njihova procjena značajnosti klimatskih i okolišnih rizika kao i učestalost i načine objava. Člankom 431. i sljedećim člancima CRR-a nalaže se institucijama da javno objavljaju informacije koje su materijalno značajne, ali nisu zaštićene ili povjerljive. Člankom 432. CRR-a određuje se da se informacije smatraju materijalno značajnim ako bi njihovo izostavljanje ili

¹²⁵ Vidi glavu III. EBA-inih Smjernica o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013.

¹²⁶ Vidi Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja (14970/19).

¹²⁷ Vidi Direktivu 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinansijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa.

¹²⁸ Velike institucije s izdanjima koja kotiraju na burzi bit će također dužne od lipnja 2022. objavljivati informacije o okolišnim, socijalnim i upravljačkim rizicima u skladu s člankom 449.a CRR-a II.

pogrešno navođenje moglo promijeniti ili utjecati na donošenje poslovnih odluka.¹²⁹ S tim ciljem institucije će „imati politike za procjenu prikladnosti objavljenih informacija, uključujući provjeru njihove valjanosti i učestalost objavljivanja“.¹³⁰ Očekuje se da u politikama objave bude navedeno kako je procijenjena značajnost klimatskih i okolišnih rizika.¹³¹ U vezi s tim, u EBA-inim smjernicama navodi se da pri procjeni značajnosti određenih informacija institucije trebaju posvetiti posebnu pozornost ne samo svom poslovnom modelu, dugoročnoj strategiji i ukupnom profilu rizičnosti, već i utjecaju ekonomskog i političkog okružja, pretpostavljenoj važnosti informacija za korisnike i povezanosti informacija s nedavnim događajima na području rizika i potrebama objave.¹³²

U skladu s EBA-inim smjernicama ne postoje zajednički pragovi značajnosti.¹³³ Stoga se očekuje da se procjene značajnosti klimatskih i okolišnih rizika obavljaju pomoću kvalitativnih i kvantitativnih informacija te da se pri tome pravilno uzimaju u obzir reputacijski rizik i rizik odgovornosti koji su povezani s utjecajem institucije na klimu i okoliš te proizlaze iz kontroverzi koje se tiču njezinih proizvoda i poslova. Institucije se također upozorava na savjet Europske komisije da se klimatske rizike ne odredi prerano kao neznačajne s obzirom na njihovu dugoročnu narav.¹³⁴ Institucije se podsjeća da objave značajnih rizika moraju biti u skladu s člancima 433., 434. i 434.a CRR-a.

Očekivanje 13.2.

U slučaju da institucija navede da klimatski rizici nisu značajni, od institucije se očekuje da tu ocjenu dokumentira dostupnim kvalitativnim i kvantitativnim informacijama koje potkrepljuju njezinu ocjenu. U skladu s člankom 432. stavkom 1. CRR-a informacije se smatraju materijalno značajnjima ako bi njihovo izostavljanje ili pogrešno navođenje moglo promijeniti ili utjecati na procjenu ili odluku osobe koja se oslanja na navedene informacije pri donošenju poslovnih odluka. Nadalje, u EBA-inim smjernicama navodi se da kada institucija odluči ne objaviti informacije ili skup zahtjeva zato što nisu značajni, to treba jasno navesti.¹³⁵

Očekivanje 13.3.

Kada institucije objave podatke, mjerila i ciljeve kao značajne, od njih se očekuje i objava ili navođenje povezanih metodologija, definicija i kriterija.¹³⁶ Navedene objave pomažu da se na sveobuhvatan način prenese profil rizičnosti institucije sudionicima na tržištu s ciljem ograničavanja reputacijskog rizika i rizika

¹²⁹ Očekivanja opisana u ovom odjeljku odnose se isključivo na regulatorne zahtjeve za objave institucija te se ni na koji način ne primjenjuju na postojeće računovodstvene standarde.

¹³⁰ Vidi članak 431. stavak 3. CRR-a.

¹³¹ U skladu s člankom 431. stavkom 3. CRR-a te kako je objašnjeno u EBA-inim smjernicama, koncept značajnosti nalaže potrebu objave elemenata koji nisu izričito navedeni pojedinačnim odredbama CRR-a.

¹³² Vidi EBA-ine Smjernice o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013, str. 17.

¹³³ Vidi EBA-ine Smjernice o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013, str. 4.

¹³⁴ Smjernice za izvješćivanje o nefinansijskim informacijama Europske komisije: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom

¹³⁵ Vidi stavak 19. EBA-inih Smjernica o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013.

¹³⁶ U skladu s člankom 432. stavkom 1. CRR-a „[i]informacije se smatraju materijalno značajnjima ako bi njihovo izostavljanje ili pogrešno navođenje moglo promijeniti ili utjecati na procjenu ili odluku osobe koja se oslanja na navedene informacije pri donošenju poslovnih odluka.“

odgovornosti. To se prije svega odnosi na institucije koje su se obvezale pridonositi klimatskim i okolišnim ciljevima, u kojem slučaju ESB od njih očekuje i da osiguraju cjelovit pregled utjecaja subjekta u cjelini. ESB je ocijenio da su informacije koje se trenutačno objavljaju heterogene i djelomične te u nekim slučajevima usredotočene na preuzetu obvezu (ne)financiranja određenih aktivnosti, a da se dostačno jasno ne navode primjenjeni pragovi ili obuhvaćeni portfelji. Institucije se potiče da pridonose klimatskim i okolišnim ciljevima te se od njih također očekuje da o tome pružaju sveobuhvatne i smislene informacije. Od institucija koje su se obvezale da će posebnim politikama financiranja prekinuti ili ograničiti financiranje određenih industrija ili aktivnosti očekuje se objava definicija tih aktivnosti i s njima povezanih ciljeva, s aspekta datuma i opsega poslovanja podijeljeno prema geografskom području. Od institucija se također očekuje obavljanje napretku u postizanju tih ciljeva, o upravljanju unutarnjim nadzorom kao i o relevantnim metodološkim aspektima, posebice kriterijima koji se rabe za utvrđivanje drugih ugovornih strana koje obuhvaća ta politika financiranja kao i opseg dotičnih poslovnih odnosa. Osim toga, od institucija se očekuje da uzmu u obzir sve poslovne linije i njihove izloženosti u cjelini kada izvješćuju o svom doprinisu okolišnim ciljevima.

Slika 1.

Preporuke Radne skupine za objavljivanje finansijskih informacija povezanih s klimatskim promjenama

Upravljanje	Strategija	Upravljanje rizicima	Mjerila i ciljevi
Objavite informacije o upravljanju organizacijom uzimajući u obzir klimatske rizike i prilike.	Objavite informacije o stvarnim i potencijalnim utjecajima klimatskih rizika i prilika na poslovanje organizacije, strategiju i finansijsko planiranje, ako su navedene informacije značajne.	Objavite kako organizacija utvrđuje i procjenjuje klimatske rizike te kako njima upravlja.	Objavite mjerila i ciljeve koji su primjenjeni pri procjeni relevantnih klimatskih rizika i prilika te upravljanju tim rizicima i prilikama, ako su navedene informacije značajne.
Preporučene objave			
a) Opišite kako uprava nadzire klimatske rizike i prilike. b) Opišite ulogu rukovodstva pri procjeni klimatskih rizika i prilika te upravljanju tim rizicima i prilikama.	a) Opišite klimatske rizike i prilike koje je organizacija utvrdila u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. b) Opišite utjecaj klimatskih rizika i prilika na poslovanje organizacije, njezinu strategiju i finansijsko planiranje. c) Opišite otpornost strategije organizacije, uzimajući u obzir različite klimatske scenarije, uključujući scenarij od 2 °C ili manje.	a) Opišite postupke organizacije za utvrđivanje i procjenu klimatskih rizika. b) Opišite postupke organizacije za upravljanje klimatskim rizicima. c) Opišite kako su postupci za utvrđivanje i procjenu klimatskih rizika te upravljanje tim rizicima uključeni u cijelokupno upravljanje rizicima organizacije.	a) Objavite mjerila koja je organizacija primjenila pri procjeni klimatskih rizika i prilika u skladu s njenom strategijom i postupkom upravljanja rizicima. b) Objavite emisije stakleničkih plinova opseg 1, opseg 2, i gdje je primjereno, opseg 3 te povezane rizike. c) Opišite ciljeve koje je organizacija postavila za upravljanje klimatskim rizicima i prilikama i njezinu uspješnost u ostvarivanju tih ciljeva.

Izvor: TCFD

Sadržaj objava o klimatskim i okolišnim rizicima

Očekivanje 13.4.

Od institucija se očekuje da objavljaju informacije o značajnim klimatskim rizicima, poštujući Smjernice za izvješćivanje o nefinansijskim informacijama Europske komisije: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom. Dodatak uključuje preporuke TCFD-a i daje upute u skladu s direktivom o nefinansijskom izvještavanju. Očekivane objave tiču se pet ključnih aspekata: poslovnog modela, politika i postupaka dubinske analize, rezultata, rizika i upravljanja njima te ključnih pokazatelja uspješnosti. S tim u vezi, institucije se podsjeća na očekivanja ESB-a povezano s njihovim poslovnim modelima i strategijama, upravljanjem institucijom i upravljanjem rizicima kako su navedeni u ovom vodiču.

Očekivanje 13.5.

Od institucija se posebno očekuje da za cijelu grupu objavljaju emisije stakleničkih plinova opsega 3¹³⁷ koje financira institucija. Iako ESB ne propisuje primjenu određenih mjerila i/ili metodologije¹³⁸, institucijama se preporučuje da uvedu granularan pristup mjerjenju emisija ugljičnog dioksida i poštuju Protokol o stakleničkim plinovima, kako je predviđeno Dodatkom Europske komisije. To bi, primjerice, značilo, da se ugljični intenzitet velikih korporativnih portfelja mjeri na razini pojedinačnih projekata te da se za portfelje nekretnina utvrđuje stvarna uporaba energije ili oznaka energetske učinkovitosti za svaku nekretninu zasebno. Od institucija se očekuje da objavljaju:¹³⁹

- iznos ili postotak imovine povezane s ugljičnim dioksidom u svakom portfelju u milijunima eura ili kao postotak trenutačne vrijednosti portfelja i, po mogućnosti, najbolju prospektivnu procjenu tog iznosa ili postotka tijekom razdoblja na koje se odnose njihovi planovi
- ponderirani prosjek ugljičnog intenziteta svakog portfelja za koji su dostupni podaci ili ih je moguće razumno procijeniti i, po mogućnosti, najbolju prospektivnu procjenu tog ponderiranog prosjeka ugljičnog intenziteta tijekom razdoblja na koje se odnose njihovi planovi
- opseg izloženosti prema sektoru ili drugoj ugovornoj strani i, po mogućnosti, prospektivnu najbolju procjenu tog opsega tijekom razdoblja na koje se odnose njihovi planovi
- izloženosti kreditnom riziku i opseg kolaterala po geografskim područjima ili državi u kojoj se odvija aktivnost ili nalazi kolateral, uz naznaku onih država ili geografskih lokacija koje su visoko izložene fizičkom riziku.

Od institucija se očekuje da objave ili se pozovu na primijenjene metodologije ili prepostavke. To se posebice odnosi na definicije i formule za izračun ranije spomenutih mjerila.

¹³⁷ ESB podrazumijeva da su u emisije opsega 3 uključene emisije imovine institucije (financirane emisije).

¹³⁸ ESB navodi primjer institucija koje mjere i objavljaju financirane emisije primjenjujući metodologiju udruge Partnership for Carbon Accounting Financials.

¹³⁹ Vidi Prilog 1. Smjernicama za izvješćivanje o nefinansijskim informacijama Europske komisije: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom.

Očekivanje 13.6.

Od institucija se očekuje da objavljaju ključne pokazatelje uspješnosti i ključne pokazatelje rizika koje su upotrijebile za utvrđivanje svoje strategije i upravljanje rizicima te trenutačnu uspješnost prema tim mjerilima. U skladu s Dodatkom Europske komisije i ključnim porukama EBA-inih politika, od institucija se očekuje da objavljaju primjenjena mjerila, uključujući relevantne ciljeve i trenutačnu uspješnost u ostvarivanju tih ciljeva. Od institucija se očekuje da primjenom spomenutih mjerila opišu otpornost svojih strategija u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju prema različitim klimatskim scenarijima.

Očekivanje 13.7.

Od institucija se očekuje procjena svih dodatnih informacija povezanih s okolišnim rizikom koje su potrebne za cjelovit prikaz njihova profila rizičnosti. Rizici za finansijske institucije proizlaze iz mnogo različitih okolišnih čimbenika kao što su vodni stres, gubitak bioraznolikosti, pomanjkanje resursa i zagađenje. Budući da se okviri za objavu i potrebe sudionika na tržištu na tom području brzo razvijaju, institucijama se preporučuje da aktivno dopunjaju svoje objave.

Okvir 11.

Primjer iz prakse: pregled usklađenosti objava s TCFD-ovim preporukama

ESB navodi primjer banke koja osigurava shematski pregled svoje usklađenosti s pojedinim TCFD-ovim preporukama. U njemu se navode točna poglavља u kojima se nalaze objave usklađene s TCFD-ovim preporukama.

Tablica A

Pojednostavljeni pregled

Kategorija	TCFD-ova preporuka	Upućivanje na objavu institucije
upravljanje	a) Opišite kako uprava nadzire klimatske rizike i prilike. b) Opišite ulogu rukovodstva pri procjeni klimatskih rizika i prilika i upravljanju tim klimatskim rizicima i prilikama.	dokument X, stranica ABC dokument X, stranica ABC
strategija	a) Opišite klimatske rizike i prilike koje je organizacija utvrdila u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. b) Opišite utjecaj klimatskih rizika i prilika na poslovanje organizacije, njezinu strategiju i financijsko planiranje. c) Opišite otpornost strategije organizacije, uzimajući u obzir različite klimatske scenarije, uključujući scenarij od 2 °C ili manje.	dokument Y, stranica ABC dokument Y, stranica ABC dokument X, stranica ABC
upravljanje rizicima	a) Opišite postupke organizacije za utvrđivanje i procjenu klimatskih rizika. b) Opišite postupke organizacije za upravljanje klimatskim rizicima. c) Opišite kako su postupci za utvrđivanje i procjenu klimatskih rizika te upravljanje tim rizicima uključeni u cijelokupno upravljanje rizicima organizacije.	dokument Z, stranica ABC dokument Z, stranica ABC dokument Z, stranica ABC
mjerila i ciljevi	a) Objavite mjerila koja je organizacija primjenila pri procjeni klimatskih rizika i prilika u skladu s njenom strategijom i postupkom upravljanja rizicima. Opišite postupke organizacije za upravljanje klimatskim rizicima. b) Objavite emisije stakleničkih plinova opseg 1, opseg 2, i gdje je primjereni, opseg 3 te povezane rizike. c) Opišite ciljeve koje je organizacija postavila za upravljanje klimatskim rizicima i prilikama i njezinu uspješnost u ostvarivanju tih ciljeva.	dokument X, stranica ABC dokument X, stranica ABC dokument Y, stranica ABC

Izvori

ACPR, *Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks*, 2019.

BaFin, *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks*, 2019.

DNB, *Waterproof? An exploration of climate risks for the Dutch financial sector*, 2017.

DNB, *An energy transition risk stress test for the financial system of the Netherlands*, 2018.

DNB, *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector*, 2019.

DNB, *Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management*, dokument o dobroj praksi, 2020.

Vidi *Indebted to nature: Exploring biodiversity risks for the Dutch financial sector*, DNB, lipanj 2020.

EBA, Akcijski plan za održivo financiranje, 2019.

ESB, Pregled finansijske stabilnosti, svibanj 2019.

EEA, *Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report*, 2012.

ESRB, *Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk*, 2016.

IRENA, *Stranded assets and renewables. How the energy transition affects the value of energy reserves, buildings and capital stock*, 2017.

NGFS, *A call for action: Climate change as a source of financial risk*, 2019.

NGFS, *Technical supplement to the First NGFS comprehensive report*, 2019.

NGFS, *Guide for Supervisors: integrating climate-related and environmental risks into prudential supervision*, tehnički dokument, svibanj 2020.

NGFS, *Requirements for scenario-analysis*, u pripremi

OECD, Smjernice za multinacionalna poduzeća, 2019.

OECD, *The economic consequences of climate change*, 2015.

OECD, *Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting – Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, 2019.

TCFD, *Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities*, 2017.

© Europska središnja banka, 2020.

Poštanska adresa 60640 Frankfurt na Majni, Njemačka

Telefon +49 69 1344 0

Mrežne stranice www.ecb.europa.eu

Sva prava pridržana. Dopušta se reprodukcija u obrazovne i nekomercijalne svrhe uz navođenje izvora.